

Möjligheternas Land

- en kvalitativ studie om invandrare och deras tankar kring utbildning, arbete, socialt nätverk och integration i Sverige

Emir Agovic & Romana Bardak

Socialhögskolan vid Lunds universitet

SOPA 63

VT -11

Handledare: Christina Erneling

Abstract

Authors: Emir Agovic, Romana Bardak

Title: The land of possibilities – a qualitative study about immigrants and their thoughts about education, work, social network and integration in the **Swedish** society.

Supervisor: Christina Erneling

The main purpose of this study is to compare two immigrant groups, those with a Swedish academic degree and those without. We want to study their opinion about integration in relation to education, work and social network. Eight people took part of this study, all with different ages.

Do immigrants with a Swedish academic degree have a different opinion about education when it comes to integration than the immigrants with no Swedish academic degree? Have the two groups a different point of view when it comes to work? And do the two groups consider that their social network has an effect on the integration, if so then how?

In order to answer these questions we used a qualitative study. The method consisted of eight deep interviews that took place in different places, such as schools and cafeterias. To analyze our interviews we choose to use three theories; the theory of social stigma written by Goffman (1973), the theory of stigmatization written by Becker (1963) and the theory of social identity written by Nilsson (1996). Our results showed that both of the groups that we were studying had the same opinion about education, work and social network when it comes to integration. The only difference is that the educated immigrants had a higher status in the society while those without an education had to struggle to find work and their chances were strictly limited. However they both share the same opinion.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	06
1.1. Problemformulering.....	06
2. Syfte, frågeställningar och avgränsningar.....	08
2.1. Syfte.....	08
2.2. Frågeställningar.....	08
2.3. Avgränsningar.....	08
3. Bakgrund.....	09
3.1. Sveriges invandrings historia.....	09
4. Begreppsdefinition.....	10
4.1. Migration.....	10
4.2. Emigration.....	11
4.3. Invandrare.....	11
4.4. Integration och assimilering.....	11
5. Tidigare forskning	12
5.1. Tidigare forskning om utbildning	12
5.2. Tidigare forskning om arbete	16
6. Teori	17
6.1. Stigmatisering	17
6.2. Stämpling	18
6.3. Social identitet	19
7. Metod	19
7.1. Val av metod	19
7.2. Urval	20
7.3. Uppsatsarbetet och arbetsfördelning	21
7.4. Metodens förtjänst och begränsningar	22
7.5. Validitet och reliabilitet	22

7.6. Tillvägagångssätt	23
7.6.1. Intervjue	23
7.6.2. Kodning av material	25
7.7 Etiska överväganden	25
8. Resultat	26
8.1. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till Utbildning	27
8.2. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till Arbete.....	29
8.3. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till det sociala nätverket	32
8.4. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället	36
9. Analys	42
10. Slutdiskussion	48
10.1. Fortsatta studie	50
11. Referenser	51

Förord

Anledningen till varför vi har valt att studera invandrares syn på integration i kontext till utbildning, arbete och socialt nätverk är på grund av vår vilja att genomföra en egen studie där invandrare själva skulle komma till tals och illustrera integrationen i samhället utifrån benämnda teman/kategorier.

Vår studie hade varit omöjlig att genomföra utan målgruppens hjälp därför är vi väldigt tacksamma till alla personer som ställde upp på våra intervjuer. Vi är även tacksamma till Helsingborgs stad, region Skåne och Campus Helsingborg för att dem på olika sätt har underlättat genomförandet av vår studie.

Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Christina Erneling som varit till stor hjälp under skrivprocessen.

Allt detta hade inte varit möjligt utan vår skapare som har skapat oss, våra föräldrar som har uppfostrat oss och våra nära och kära som stöttat oss genom arbetets gång.

Stort tack till er alla!

Emir Agovic & Romana Bardak

Helsingborg Maj 2011

1. Inledning

1.1. Problemformulering

Sveriges liksom andra västeuropeiska länder har en omfattande emigreringshistoria där invandringen sträcker sig flera decennier tillbaka i tiden. Invandringen till Sverige intensifierades efter andra världskriget särskilt efter 50- och 60- talets arbetskraftsinvandring från Skandinavien, Italien, Grekland, Jugoslavien, Turkiet m.fl. (Migrationsverket, 2011). På 70- talet reglerades invandringen och det ledde till att alla som ville invandra till Sverige behövde uppehållstillstånd för att kunna arbeta och vistas i landet. Under 80- och 90- talet präglades världen av krig och oroligheter och det bidrog till omfattande humanitärinvandring till Sverige. Invandringen under 80-talet skedde från olika kontinenter, bland annat kom den största populationen från krigsdrabbade länder så som Irak och Iran. Under 90-talet skedde omfattande invandring till Sverige från forna Jugoslavien. Kriget i Jugoslavien bidrog till att många bosnier, kroater, serber och albaner flydde till Sverige. Under 2000-talet uppnåddes enligt migrationsverket i Sverige rekord vad gäller invandringen, där irakiska flyktingar representerade majoriteten av asylsökande. Cirka 96800 personer invandrade till Sverige vilket ses som den största invandringen i svensk historia (Migrationsverket, 2011).

Det finns olika uppfattningar i dagens Sverige när det gäller integrationen av invandrare. I massmedier debatteras detta ständigt, att invandrare är segregerade från etniska svenskar, bor i segregerade bostadsområden där kontakten med etniska svenskar är begränsade eller helt uteslutna, vilket bl.a. leder till att invandrare har svårt att lära sig om den nya kulturen. Segregationen är märkbar i alla samhälliga strukturer och det finns en allmän uppfattning bland människor i samhället att invandrare avviker från den svenska normen, t.ex. människor som inte talar flytande svenska, utseendemässigt skiljer sig från etniska svenskar, har ett annat kulturellt beteende etc. Trots att många av dem är födda i Sverige uppfattas och kategoriseras de ändå som invandrare av majoriteten i samhället.

I massmedier är integrationsfrågan ett hett ämne. *''Historisk enighet om migration''* är en artikel från Aftonbladet (Författare 2011) som beskriver Alliansens och miljöpartiets överenskommelse om att papperslösa invandrare kommer att bli berättigade till svensk undervisning och sjukvård. Bland de papperslösa invandrarna kan det finnas barn som är födda i Sverige, dock väljer medier och politiker att ändå kategorisera dessa människor som invandrare, trots att man inte kan fastställa deras identitet på grund av att de är papperslösa.

Politiker är oeniga och integrationsämnet är alltid högst upp på dagordningen inför varje riksdagsval. Alliansen hade inför valet framfört en lösning där de menade att arbete är nyckeln till en lyckad integration i det svenska samhället. Vidare menade Alliansen att arbetslinjen är alltid bättre än den bidragslinje som Socialdemokraterna förespråkar och som på det sättet stigmatiserar en del av befolkningen. De rödgröna med Socialdemokraterna i spetsen har under valdebatten diskuterat bland annat vikten av utbildning och investering i den enskilde, vilket enligt dem är nödvändigt för att den enskilde individen skall kunna vara en del av samhället och sedan bidra till samhällets utveckling. Ett tredje alternativ bland politiker representeras av Sverigedemokraterna, där deras diskussion i debatter bygger på att assimilering av invandrare är det bästa sättet att integrera invandrare. Sverigedemokraterna påstår att Sverige är delat i två delar ”vi och dom” (etniska svenskar och invandrare) och att ”dom” måste anpassas till majoriteten.

Sverige har på kort tid blivit ett mångkulturellt land, dock har mångkulturaliteten inte utnyttjats som vi anser att den borde ha gjort. Sverige har segregerade bostadsområden som leder direkt till försämrade sociala kontakter mellan etniska svenskar och invandrare och som indirekt medför minskade förutsättningar för integration i samhället. Invandrare i Sverige har bra förutsättningar att utbilda sig, dock möter de flera hinder på arbetsmarknaden. De värderas inte utifrån sin profession, istället värderas de utifrån sin etniska bakgrund, t.ex. så kan deras namn påverka anställningsmöjligheterna.

Med utgångspunkt från denna problematik finner vi det intresseväckande att göra en studie och undersöka hur invandrare ser på integration i samhället. Vi vill jämföra två invandrargrupper, invandrare med svensk akademisk utbildning och invandrare som inte har en svensk akademisk utbildning och studera hur de ser på integration i relation till utbildning, arbete och socialt nätverk. Med socialt nätverk menar vi invandrarnas sociala kontakter på arbetsplatsen och på fritiden. Det finns olika aktörer i samhället som har olika uppfattningar om invandrarnas integration i samhället, dock saknar vi invandrarnas egen syn.

2. Syfte, frågeställningar och avgränsningar

2.1. Syfte

Det övergripande syftet med vår studie är att jämföra två invandrargrupper. Vi vill studera invandrare med en svensk akademisk utbildning och invandrare som inte har en svenska akademisk utbildning och studera deras syn på integrationen i förhållande till utbildning, arbete och det sociala nätverket.

2.2. Frågeställningar

- Skiljer sig synen på utbildning i förhållande till integration mellan svenska akademiska invandrare och invandrare som inte har en svensk akademisk utbildning?
- Skiljer sig synen på arbete i förhållande till integration mellan svenska akademiska invandrare och invandrare som inte har en svensk akademisks utbildning?
- Anser de två grupperna att deras sociala nätverk påverkar integration i samhället och i så fall på vilket sätt?

2.3. Avgränsningar

Vår uppsats är geografiskt begränsad till Sydvästra Skåne och illustrerar därmed bara åtta personers beskrivningar om hur deras syn på integration i samhället ser ut i förhållande till utbildning, arbete och socialt nätverk. Vi är medvetna om att det handlar om en liten population, därför kan vi inte dra några generella slutsatser. Vilken etnisk bakgrund, kön och ålder personerna har är inte av intresse för vår studie eftersom vårt syfte inte bygger på att undersöka om dessa faktorer har en inverkan på integrationen. Dock har vi valt att beteckna den etniska bakgrunden som etnisk svensk eller invandrare. Både etnisk bakgrund, kön och ålder är faktorer som är intressanta att undersöka och se om någon av dessa typer har betydelse för individens integration i samhället. Anledningen till varför vi inte valt att titta närmare på dessa faktorer beror på den tidsmässiga begränsningen och att vi endast ville fördjupa oss inom utbildning, arbete och socialt nätverk.

3. Bakgrund

3.1. Sveriges invandringshistoria

Sveriges emigreringshistoria förändrades drastiskt efter andra världskriget, från att ha varit ett utvandringsland till att ha blivit ett invandringsland. Största bidragande faktorn till förändringen var landets ekonomiska framväxt, status, neutralitet under andra världskriget och oförstörd infrastruktur. Detta bidrog bland annat till att Sverige blev ett produktivt land som exporterade sina varor till länder som byggde upp sin infrastruktur som hade förstörts under kriget.

För att tillgodose den expansiva produktionen efter andra världskriget blev Sverige i behov av arbetskraft, det räckte inte med den egna befolkningen därför söktes arbetskraft i grannländerna och i Tyskland. Från 1945 till 1970-talet invandrade cirka 30 000 personer om året till Sverige (Lundh, 2010).

Majoriteten av invandringen under den perioden bestod mestadels av arbetskraftsinvandring, men det fanns även en del flyktingar från krigsdrabbade länder. Sveriges invandringspolitik var relativt restriktiv innan andra världskriget och det behövdes pass för att kunna resa in i landet. Efter andra världskriget var det uppenbart att liberalisering av invandringspolitikerna var den enda lösningen för att tillgodose arbetskraftsbristen. 1954 skapades en överenskommelse mellan de nordiska länderna där en gemensam nordisk arbetsmarknad reglerades, och passkravet, uppehållstillståndet samt arbetstillståndet för medborgarna i de nordiska länderna inte längre var obligatoriska och flyktingar inom Norden liberaliserades (Lundh, 2010). Den nordiska arbetskraften räckte inte till och Sverige behövde större arbetskraft. Under 1940-talet skrevs bilaterala avtal med Italien, Västtyskland och Ungern. I avtalet ingick att arbetskraft från dessa länder kunde flytta till Sverige, efterfrågan var på specifika yrkesgrupper. Under 1950-talet tillämpades ett annat avtal men denna gång även med övriga europeiska länder inklusive Turkiet. I praktiken gick det till så här: Svenska företag som var i behov av utländsk arbetskraft vände sig till Ams (Arbetsförmedlingen). Om Ams inte kunde hitta inhemsk arbetskraft då sökte man arbetskraft utomlands. Det omfattande behovet av utländsk arbetskraft bidrog till avveckling av visumtvång för icke nordiska länder, och de som ville söka arbete i Sverige kunde fritt resa in i landet och söka arbete där de ville. När de sökande hade fått anställning kunde de ansöka om arbetstillstånd och sedan fick de direkt uppehållstillstånd (Lundh, 2010).

I mitten av 1960-talet krävde fackföreningsrörelsen restriktivare invandringspolitik då arbetslösheten i landet ökade i samband med lågkonjunkturen 1966. Den utomnordiska invandringen reglerades 1969, de som ville arbeta i Sverige behövde ordna arbetstillstånd och bostad från sitt hemland innan de reste till Sverige (Lundh, 2010). I samband med regleringen av invandringspolitikerna slöts rekryteringsavtal med Turkiet och Jugoslavien, (dagens Slovenien, Kroatien, Bosnien och Hercegovina, Serbien, Montenegro, Kosovo och Makedonien). Fram till 1970-talet var det huvudsakligen arbetskraftsinvandringen som dominerade i Sverige, den trenden förändrades då invandringen till Sverige efter 1970-talet i större utsträckning bara rörde sig om flyktinginvandring.

Intensifieringen av flyktinginvandringen till Sverige skedde i början av 90-talet. Innan 1970-talet omfattade flyktinginvandringen cirka ett tusental personer per år medan den på 1970-talet blev cirka 10 000 personer per år. Precis som liberaliseringen på 1950-talet av arbetskraftsinvandringen skedde det en liknande liberalisering av flyktingsinvandringen på 1990-talet (Lundh 2010:37).

4. Begreppsdefinition

I detta kapitel redogör vi för de begrepp som är återkommande i vår text och som är av betydelse, därför har vi gjort en kort presentation av begreppens innebörd.

4.1. Migration

Migrationsbegreppet definieras som att individer geografiskt kan röra sig fritt inom, samt utanför landets gränser (SOU 2003/2004:13). Migration kan vara frivilligt, individen väljer att frivilligt flytta sig från sitt ursprungsland till ett annat på grund av t.ex. arbete. Tvingad migration är när individen är tvungen att lämna sitt eget ursprungsland på grund av humanitära skäl t.ex. krig, naturkatastrof eller politisk förföljelse. Migration kan vara temporärt eller permanent beroende på individens avsikter. Det finns två definitioner av migration: Immigration är när individen flyttar in i ett land för att permanent bosätta sig i det landet, i Sverige benämns immigration även som invandring.

4.2. Emigration

Emigration är när individen flyttar ut ur landet och permanent bosätter sig i ett annat land, det begreppet benämns i Sverige utvandring (SOU 2004:13). Det saknas konkret statistik på hur många individer som har utvandrat och invandrat i Sverige. Mätningar görs bara på de individer som har fått uppehållstillstånd och inte på de som har blivit nekade uppehållstillstånd (SOU 2004:13).

4.3. Invandrare

Invandrare definieras som den individ som flyttar från ett land för att bosätta sig i ett annat land under en längre period. I Sverige blir en individ invandrare efter att hon eller han varit folkbokförd i minst ett år (SOU 2004:14). Invandrare benämns även den som är utlandsfödd eller utrikesfödd. I vår uppsats kommer vi att använda oss av begreppen invandrare och etniska svenskar. Med invandrare menar vi alla personer som är födda i ett annat land än Sverige. Med etniska svenskar avser vi alla personer som är födda i Sverige.

4.4. Integration och assimilering

Integration är omfattande och kan definieras olika beroende på vad man menar. En konkret definition av begreppet finns inte, dock har några forskare i en långtidsutredning beskrivit integration i samhället på följande sätt. Integration innebär att individen ska vara delaktig i det samhället som hon eller han är bosatt i (SOU 2004:19). Vår uppsats handlar om invandrades syn på integration i samhället i relation till utbildning, socialt nätverk och arbete. För integrering i samhället förutsätts det att individen är delaktig i majoritetssamhällets offentliga områden så som på arbetsmarknaden, skolsystemet, föreningslivet och det politiska systemet. Två barriärer kan uppstå när det gäller integration i samhället. Den ena är att majoritetssamhället kan hindra minoriteten att integreras i samhället genom ojämna villkor och då uppstår diskriminering. Den andra barriären kan vara att minoriteten inte accepterar majoritetssamhällets villkor och försöker lösa problemet genom att ta avstånd från majoritetssamhället och segregerar sig. Staten har verkställt integrationspolitikens mål, där målet är att det ska vara lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk bakgrund (Regeringskansliet 2011).

Assimilering innebär att individen ska anpassa sig till majoritetssamhället, acceptera den nya kulturen och bli en del av den, lära sig det nya språket och glömma sitt eget språk och sin kultur, helt enkelt bli en del av majoritetssamhället. Skillnaden mellan assimilering och integrering är att integrering ger möjlighet att bli en del av samhället och behålla kulturen, religionen och språket från ursprungslandet.

5. Tidigare forskning

Tidigare forskning kring detta ämne har gett oss omfattande kunskaper och information som berikat vårt arbete. Vi fick större inblick i ämnet och förvånades över hur många studier som gjorts om invandras integration. Det som däremot har varit svårt att finna var studier som belyste enskildas perspektiv kring detta ämne. Det som är viktigt att poängtera i vår tidigare forskning är att vi har tagit del av offentliga statliga rapporter som dock inte uppfyller vetenskapliga kraven och dessutom är skrivna på uppdrag av staten vilket kan ha påverkat dess innehåll. Dock är dessa rapporter intressanta för vår studie eftersom de beskriver dagens integrationsproblematik och därför valde vi att ta del av dessa rapporter.

Vi har sökt tidigare forskning genom databasen SwePub. Vi använde oss av sökord så som akademiska invandrare, integration, invandrarnas integrationsprocess och utländska akademiker. Vår andra litteraturrika källa har varit biblioteket. Forskarna Kamalis (1999), Eriksson (2002) och Franzen (2001) är några av de författare som vi har använt oss utav.

5.1. Tidigare forskning om utbildning

Franzen (2001) är docent i pedagogik, leg. psykolog och psykoterapeut. Hon beskriver i sin bok – Att bryta upp och byta land: hur invandrare förlorar sin identitet, om deras svårigheter med språket och arbetet samt om främlingsfientligheten som råder i samhället. Hon menar att ordet invandrare inte längre ”beskriver en kategori människor som valt att flytta till Sverige utan att det utgör en tillskriven egenskap med innebörden annorlundaskap och icketillhörighet” (Franzen, 2001:18).

Grubers (2007) studie som syftar till att undersöka hur etnicitet produceras och upprätthålls i skolan visar på hur motsägelser kan te sig i klassrummet och hur invandrarnas olikheter tydligt markeras. Utifrån lärarnas grundtanke att uppmuntra kommunikation mellan svenska och invandrare genom att låta dem sitta bredvid varandra i klassrummen menar de att det skapas en förståelse mellan deras olikheter. Genom förståelse för olikheterna kommer de att vänjas vid dessa som på sikt blir osynliga vid umgänget. Det som lärarna inte ser är att de egentligen förstärker ordet olikheter. Genom sitt sätt att agera visar de samtidigt på att det just är olikheterna som är det största hindret för utveckling i relationerna mellan svenskar och invandrare. När man markerar en sådan stor gräns mellan svenskar och invandrare skapar man automatiskt ett vi och dem tänk. Det betyder att man redan vid barndomen i skolan avsiktligt gör dem medvetna om de stora skillnaderna mellan svenska och invandrare.

Vi tror att barnen sedan tar med sig detta tankesätt vidare till vuxenlivet. Kanske är det i skolan man borde göra en förändring. Att eftersträva en förståelse mellan svenskar och invandrare genom att placera dem bredvid varandra gör att man samtidigt riskerar att förstärka deras olikheter genom att de och alla andra konstant kommer att jämföra deras prestationer mot varandra.

Eriksson (2002) har gjort en kvalitativ studie om invandrarnas subjektiva upplevelser i folkhögskolan och hur skolan hanterar den etiska mångfalden. Många av de invandrare som har bott länge i Sverige kände sig mer som svenskar och var delaktiga i samhället. De anser inte heller att andra ser på dem som invandrare. Dessa personer har en stark önskan att anpassa sig och inte vara avvikande från normen. För att bli helt accepterade och anpassade ansåg de att de var tvungna att avsäga sig sina gamla traditioner och vanor som förknippas med hemkulturen, vilket de ansåg inte går att blanda ihop med den nya kulturen. Dessa personer eftersträvar att uppnå assimilation, så kallat likhetstecken. Andra ansåg att man kan kombinera två kulturer och fortfarande integreras i det svenska samhället utan att avsäga sig sina rötter, det handlar om att hitta en balans. Vissa invandrare som hade känslor av ett icke deltagande i samhället upplevde vanmakt.

I Kamalis (1999) studie som skildrar invandrarungdomarnas syn på det svenska samhället, kan man tydligt se andra faktorer som problematiserar integrationen, nämligen invandrarungdomar som är Sveriges framtid. Dessa ungdomar som har studerats kommer alla från förorter med en negativ attityd mot samhället. Dessa ungdomar dras mellan två världar, nämligen samhället och sin familj.

Familjen som härstammar från en etnisk grupp med värderingar och normer som skiljer sig från det etniska svenska, avviker i det svenska samhället. Samhället ser på dessa värderingar som dysfunktionella och obegripliga. Som en konsekvens av detta utvecklar de en kluven identitet och känslan av att inte passa in någonstans kan leda till allvarliga konsekvenser. Detta kan vara en förklaring till invandrarungdomarnas överrepresentation i brottsstatistiken. Vidare nämner Kamalis (1999) att integrationen sätts ur spel hos ungdomarna när familjer till dessa ungdomar hamnar utanför samhället, d.v.s. arbetsmarknaden och den sociala gemenskapen. Familjerna utvecklar en negativ syn på det svenska samhället som ungdomarna i sin tur tar efter. Konsekvens av detta kan vara att ungdomarna anser att det under det långa loppet inte lönar sig att studera vidare, man blir ändå orättvist behandlad och utsatt för diskriminering, ingen vill anställa invandrare från förorter med dåligt rykte, detta är exempel på tankegångar som kan dominera.

Å andra sidan skriver Gur (1996) i sin studie som handlar om den svenska invandrapolitikens idéer att det råder flera andra än de sociala eller ekonomiska faktorer som gör att några etniska grupper hamnar utanför samhällsstrukturen, dvs. det faktum att det förekommer olika etniska kulturer med olika mentalitet som gör olika livsval och som skiljer sig från den svenska kulturen. Människorna har olika syn på utbildning, yrkesval och boendeform, de väljer att följa andra mönster. Trots invandrapolitikens mål om valfrihet har man haft svårt i Sverige att acceptera dessa levnadssätt. Vidare skriver Gur (1996) hur de nyanlända invandrarna på bästa sätt kan integreras i samhället och uppnå framgång och välbefinnande. Han menar att en kombination av hög grad av frihet och rättigheter från samhället tillsammans med starka gestaltade traditioner och med etniska nätverk kommer att göra att de utlandsfödda lättare finner välfärd. Jacobsson Petersson (2008) har i sin studie undersökt invandrararnas sociala delaktighet i samhället där invandrarna har kommit till tals och där det illustreras att delaktighet bygger på ett ömsesidigt ingripande. Både invandrare och de etniska svenskarna har ett ansvar att mötas halvvägs. Denna metod skulle utveckla en förståelse hos båda kulturerna och de skulle inte längre vara främmande för varandra.

Integrationsverket (2002) skriver i sin rapport att det hos skolpersonalen idag finns ett bristtänkande kring elever med utländsk bakgrund. Antalet elever med behörighet till gymnasiet har sjunkit drastiskt de senaste åren, knappt 80 % av utlandsfödda elever var behöriga till gymnasiet år 2001. Istället för att titta på individegenskaperna som förklaringar till misslyckandet i skolan, bör man se på miljön dvs. skolmiljön, menar integrationsverket (2002).

Integrationsverket (2002) hänvisar till skolverket som i sin undersökning visar på att barn med utländsk bakgrund utsätts för kränkande handlingar i mycket större utsträckning än vad svenska barn gör. Skolpersonalen stämplar elever som avvikare eftersom de har utländsk bakgrund som i sin tur anses som ett problem. Detta bidrar i sin tur till en dålig självkänsla hos eleverna som ser negativt på sin kapacitet. När barn märker dessa orättvisor gång på gång utvecklar de en ilska och denna ilska mot orättvisan kan ta sig attityder genom att de startar gäng där de kan ge utlopp för sina aggressiva känslor. Barn kan även tendera att börja med självskadebeteenden, om inte skolkuratorerna uppmärksammar detta kan dessa barn så småningom utveckla psykisk ohälsa och andra riskerar att hamnar i fängelse. I en annan studie tar Forskarna J Scheff och Starrin (2002) upp emotionernas innebörd i relation till sociala problems uppkomst och vikten av kunskap och känslor. De menar att många problem inte skulle existera om människor hade kunskap om det som i samhället uppfattas som problematiskt. I en annan rapport (SOU 2004:30) beskrivs att grundskolan är en av de viktigaste integrationsarenorna.

Kunskap, kulturens normer och värderingar och beteendemönster är en del som lärs ut. Barnen formas i skolan till samhällsmedborgare och individer, de uppfostras till att bli lydiga medborgare, lärs vad samhället förväntas av dem och hur de bör leva upp till detta, vad som är normalt och vad som är avvikande. I Rapport Integration (2005) skriver Integrationsverket (2006) hur boendesegregationen är en av orsakerna bakom de ojämlika utbildningsvillkoren. När mer än 70 % av skolans elever är invandrare påverkas betygen negativt, de underpresterar. De som påverkas mest negativt är de nyanlända barn som endast omringas av utrikes födda barn.

5.2. Tidigare forskning om Arbete

Professor Kamali (SOU, 2006:79) skriver i utredningsrapporten att segregationen inte endast kan kopplas till boendesegregationen, han menar att flera aspekter spelar in. Han kategoriserar segregationen på följande sätt;

1. arbetsmarknads- och arbetslivssegregation
2. social segregation
3. kulturell segregation
4. boendesegregation

Utlands födda tvingas söka sig till lågstatusjobb på grund av svårigheterna att få ett jobb på den öppna arbetsmarknaden. Arbetslösa tvingas bo kvar i sina stigmatiserade och marginaliserade områden som i sin tur begränsar deras möjligheter att utvecklas och bilda nya sociala nätverk med andra grupper. Oftast är deras enda sociala nätverk relationer med människor som sitter i samma båt och oftast de som bor i samma bostadsområden, detta förstärker den redan segregerade boendesegregationen. Som resultat av denna onda cirkel försvagas känslan av tillhörighet hos den utlandsfödda. De exkluderas från tillgång till inflytande och makt. En studie av Gustafson (2004) illustrerar hur flyktingar från Bosnien och Hercegovina på 90-talet hade svårt att komma i kontakt med sina flyktingsekreterare, väntetiderna var långa och det påverkade dessa människors möjligheter att hitta någon praktikplats. I Rapport Integration (2005) beskriver (Integrationsverket 2006) situationen på arbetsmarknaden där det framkommer att klyftorna mellan inrikes och utrikes födda inte minskar. År 2005 hade 81 % inrikesfödda en sysselsättning gentemot 64 % utrikesfödda.

Integrationsverket (2005) beskriver att diskriminering på arbetsmarknaden är en av de största orsakerna, men även andra hinder som t ex att många jobb tillsätts via informella rekryteringskanaler och via kontakter, något som utrikesfödda dock saknar. Andra brister som Integrationsverket nämner är bristen på goda och behovsprövade program för de utrikesfödda. Många utländskfödda akademiker erbjuds och fastnar i grundläggande vuxenutbildningar som motsvarar grundskolestudier och har svårt att ta sig ut ur dem. Freyne - Lindhage (1997) beskriver relationen mellan den svenska majoriteten och invandrar minoriteten som en asymmetrisk relation. Hon menar att invandrarna är i underläge både kulturellt och språkligt. På grund av den låga statusen de har i den socio- ekonomiska positionen placeras en stor andel invandrare långt ned i den samhällsliga rangordningen.

Integrationsverket (2003) noterar hur Sverige på kort tid har blivit ett av världens mest mångkulturella länder. Befolkningen som är en resurs för samhället har dock inte utnyttjats som den bör ha gjort. Bland annat beskrivs det i rapporten att det skiljer sig vad gäller möjligheterna på arbetsmarknaden mellan invandrare och svenskar, den är inte etniskt neutral. Yrkesvalen sorteras ut efter födelseorten istället för kompetensen vilket är kränkande. Dagens nyanlända invandrare får inga bra förutsättningar för att snabbt lyckas integreras i samhället eftersom de tas emot på fel sätt. Så småningom kommer klyftorna i samhället att växa sig allt större när invandrare stängs ute och stora ekonomiska skillnader tenderar att växa sig större, baserade på skillnader i ursprung.

6. Teori

Till denna studie har vi valt följande teorier att utgå ifrån; stigmatisering/stämplingsteorin skrivna av Goffman (1973) och Becker (1963) samt social identitet skriven av Nilsson (1996). Dessa val av teorier anser vi är av relevans för vår analys. Teorierna kommer att förbereda oss om för det fenomen som vi studerat och ge oss förståelse utifrån ett vetenskapligt synsätt.

Eftersom vi har valt att undersöka två invandrargrupper syn på integration där båda två grupperna har en annan etnisk bakgrund än det svenska har vi en uppfattning om att invandrarnas vardag präglas utav utanförskap och avvikande beteende. Därför anser vi att stigma och stämplingsteorin har en stor betydelse för vår studie. Vi har valt att använda oss av dessa teorier eftersom målgruppen som vi ska undersöka skiljer sig från majoriteten i vårt samhälle. Själva begreppet invandrare är stigmatiserande då alla människor som kommer till Sverige kallas för invandrare även om en del av dessa är födda i Sverige.

Teorin om social identitet hjälper oss att belysa målgruppens identifikation och jämföra deras uppfattningar med stöd av teoretiska begrepp. Nedanför kommer vi kortfattat att presentera de tre teorierna och sedan använda dessa teorier i analyskapitlet där intervjuerna analyseras.

6.1. Stigmatisering

Goffman (1972) menar att stigma ursprungligen kommer från grekerna som brukade markera människors kropp med tecken för att urskilja dem. Dessa tecken användes för att markera någonting ovanligt med den individen, t.ex. ”slavar” och ”brottslingar” brukade markeras p.g.a. sina handlingar.

Människor som var markerade med dessa tecken betraktades som annorlunda och all kontakt med dem skulle undvikas. Idag används inte begreppet stigma i liknande företeelse som förr i tiden med markering på kroppen, istället är det samhällets medborgare som avgör individens identitet och delar upp samhället i olika kategorier.

Enligt Goffman (1972) är det första mötet mellan två främmande personer tillräcklig för att dessa människor ska kunna skapa en uppfattning om varandra och kategorisera varandras egenskaper som ”social status” eller ”social identitet”. I det första mötet med en främmande person formar människan omedvetna uppfattningar och ställer omedvetna krav på individen. Dessa krav förtydligas och blir medvetna när individen uppfyller eller inte uppfyller dessa omedvetna krav.

När individen avviker från den kategoriseringen som omgivningen har placerat honom i, tenderar vi att betrakta denna individ som annorlunda och som avvikare.

Detta är dagens kategorisering av människor, istället för kroppsliga markeringar som grekerna använde sig av förr i tiden. Idag använder vi oss av individens egenskaper som skiljer sig från våra egna och då uppfattar vi individen som avvikare samt stämplar honom eller henne, vilket innebär stigma eller stigmatisering av individen/gruppen.

Goffman (1972) beskriver tre typer av stigmat. Den första typen är ”kroppsliga missbildningar” och omfattar människor som skiljer sig från andra på grund av kroppsliga funktionshinder eller liknande riskerar att bli stigmatiserade. Den andra typen karakteriseras av personliga karaktärer där individens bakgrund påverkar dennes kategorisering i samhället, exempelvis brottslingar ingår i den gruppen eftersom de stigmatiseras utifrån sin bakgrund. Den tredje typen ”tribala” stigma omfattas av ras, nation och religion. Den typen av stigma är generaliserande där många generationer kan drabbas av och bli stigmatiserade, som exempelvis när inrikes födda människor i ett land av samhället betraktas som invandrare eftersom deras föräldrar är födda utomlands.

6.2. Stämpling

Den som avviker från gruppen är utanförstående (Becker, 1963). Enligt stämplingsteorin har alla sociala grupper regler som de ska förhålla sig till. Reglerna används för att identifiera situationen och dessa handlingar som ”riktiga” och andra som ”felaktiga”. När regler har ratificerats, kan den som bryter mot dessa regler betraktas som utanförstående eller avvikare.

Utanförskap eller avvikandet (Becker, 1963) skapas av sociala grupper. Stämpling och stigmatisering har identiska utgångspunkter, dock är skillnaden att stämpling skapas genom regler medan stigmatisering karaktäriseras av personliga egenskaper. Detta innebär att de som står i marginalen identifieras av gruppen - som har skapat reglerna - som utanförstående eller avvikare och där uppstår riktiga och felaktiga handlingar.

Becker (1963) menar att de upprätthållna regler som har skapats inte är allmänt erkända, det är oenighet bland gruppmedlemmar om vilket beteende som är pålitligt. Detta skapar en process mellan avvikaren och omgivningens reaktion mot dem.

6.3. Social identitet

I början av 70- talet lade Tajfel & Turner (1919-1992) fram en teori om social identitet. Den gick ut på att våra upplevelser av vilka vi är (vår identitet) har två källor – en social och en personlig som består av både en social och psykisk identitet. Denna identitet innehåller en jag bild och en självkänsla. Vår självkänsla består av värderingar och attityder om oss själva. Vi strävar hela tiden efter att uppnå en stark självkänsla och en positiv jagbild.

Alla våra handlingar eftersträvar det. Vi vill identifiera oss med grupper som har hög status och vi överskattar dem alltid vilket resulterar att vi nedvärderar andra grupper. Vi övervärderar hela tiden den gruppen som vi identifierar oss med när vår psykiska identitet ifrågasätts. Även den sociala identiteten stärker vår personliga identitet (psykiska). I mån om att få en bättre självkänsla identifierar vi oss hela tiden med våra idoler och förebilder. En viktig faktor i det hela är sociala jämförelser (Nilsson, 1996 s, 171-172).

7. Metod

7.1. Val av metod

I vår uppsats har vi valt att använt oss av en kvalitativ forskningsmetod bestående av semistrukturerade djupintervjuer. Vårt val av denna metod grundas på vårt syfte där avsikten är att få en djupförståelse för våra frågeställningar och lyfta upp frågan hur invandrarna ser på integration i relation till utbildning, arbete och socialt nätverk. Aspers (2007) menar att en sådan fråga inte kan besvaras med entydiga och regelstyrda svar vilket skulle vara fallet med kvantitativa metoder, därför var den kvalitativa metoden ett självklart val för oss. Metoden tillåter oss att få en djupare blick och förståelse för fenomenet.

Meeuwisse et al. (2008) beskriver Steven Taylor och Robert Bogdans definition av kvalitativa metoder. Metoden uppmärksammar människors beteende och människors egna ord som en helhet, inte som variabler, forskningen ger en beskrivande empiri. I vår studie var vi intresserade av att få en förståelse och tolkning av hur akademiker och ickeakademiker ser på integration i samhället, vi ville inte söka efter en förklaring eller lösning på fenomenet. Därför anser vi att den kvalitativa metoden är av hög relevans för att den möjliggjorde för oss att komma närmare målgruppen samt undersöka fenomenet från nära håll.

Detta val av metod förknippas även med vårt yrke, vi är socionomer och vi ser det som en viktig egenskap att kunna vara bekväm i kontakt med andra människor. Detta har påverkat vårt val av metod. May (2001) menar att kvalitativa semistrukturerade intervjuer ger möjlighet till fördjupande och följdfrågor, den möjligheten skulle vi inte haft med en kvantitativ metod.

Med semistrukturerade intervjuer menar vi att våra intervjufrågor har varit strukturerade och specificerade till en viss del, men vi gav de intervjuade en stor frihet att fördjupa svaren och resonera fritt. Vi ställde även följdfrågor i situationer när intervjupersonerna var otydliga eller svarade ytligt.

Allt detta gjordes för att utveckla och förtydliga svaren samt gå in i en dialog. Detta bidrog till tillförlitlighet eftersom dialogen tillät oss att få en bekräftelse på om vi uppfattat dem rätt och det förtydligade vår förståelse av fenomenet. Denna typ av intervjuer gjorde det möjligt för de tillfrågade att besvara frågorna i egna termer, något som standardiserade intervjuer inte skulle tillåta. May (2001) menar att den intervjuade behöver känna sig fri och ha ett visst handlingsutrymme när han eller hon svarar på frågorna. Vi tycker att vi har uppnått den nivån eftersom vi hade en dialog med intervjupersonerna och vi uppfattade det som att de kände sig bekväma under samtalen.

7.2. Urval

Vi har intervjuat nio personer, fyra akademiska och fem ickeakademiska invandrare, endast åtta av dem har använts i vår studie. Anledningen till bortfallet beror på språkbrister från den intervjuades sida. Intervjupersonernas åldrar har varierat, allt från tjugoårsåldern till sextio plus. Av alla åtta intervjupersoner har endast tre stycken varit kvinnor och fem varit män.

Vi har inte fördjupat oss mer i det eftersom vårt syfte inte behandlar fenomenet utifrån ett genusperspektiv, även om vi är medvetna om att det hade varit av intresse för många. Vi anser att uppsatsen hade blivit för omfattande, istället har vi avgränsat oss och jämfört två grupper invandrare, de som har en svensk akademisk utbildning och de som inte har en svensk akademisk utbildning och belysa hur de ser på integration i kontext till utbildning, arbete och socialt nätverk. Intervjupersonerna har vi hittat med hjälp av privata kontakter, ett så kallat snöbollsurval (May, 2001). Nackdelarna med användning av snöbollsurvalet är att en del av personerna känner till varandra och kommer från samma arbetsplats, därför valde vi med detta i åtanke att leta efter intervju personer från flera källor. Av de fyra ickeakademiska invandrarna som saknar en svensk akademisk utbildning är tre av dem akademiker med en hög utbildning från ursprungslandet. Vi har varit medvetna om att detta kan komma att påverka vår studie därför har vi tagit detta i beaktande under skrivandet.

7.3. Uppsatsarbetet och arbetsfördelning

Vi har gjort en jämförande studie mellan akademiska och ickeakademiska invandrare och undersökt hur de upplever integrationen i förhållande till varandra. Denna studie bygger på de intervjuer som vi har gjort med/mellan akademiska och ickeakademiska invandrare.

Vårt resultat har analyserats med relevanta teorier, begrepp och tidigare forskning och vi har slutligen sammanfattat det i en slutdiskussion. Vårt tillvägagångssätt i sökandet efter relevant litteratur har ägt rum på biblioteket, där vi har tagit hjälp av bibliotekarier i sökandet efter forskningar och teorier. Även databaser som SwePub har varit en användbar sökkälla för oss.

På grund av de forskningsetiska principer som vi har förhållit oss till har det inneburit att vi i vårt resultat av den anledningen har använt oss av fiktiva namn på både intervjupersonerna och de länder de kommer ifrån, detta redovisas i citaten. Vidare har vi i citaten gjort små redigeringar i syfte att underlätta läsningen för våra läsare.

Fördelningen av arbetet har sett ut så att vi har delat upp studerandet av litteraturen oss emellan. Metoddelen har vi också fördelat oss emellan dock har vi gjort små korrigeringar tillsammans. Slutligen har vi valt att skriva den största delen av uppsatsen tillsammans för att en röd tråd ska kunna synas genom hela uppsatsen. Intervjuerna har både planerats och genomförts av oss båda tillsammans.

7.4. Metodens förtjänst och begränsningar

De semistrukturerade kvalitativa intervjuer var enligt oss bäst i genomförandet av vårt arbete då vi behövde komma närmare populationen för att förstå problemet och få deras syn på saken. Fördelarna är många, bland annat har vi exempelvis kunnat föra en dialog med deltagaren, ställt följdfrågor för att förtydliga om det skulle uppstå oklarheter. Metoden hjälpte oss att komma närmare deltagarna, vilket bidrog till att vi fick intressanta berättelser och inspirerade oss till nytt tankesätt. Metodens begränsning i vår studie var att vi valde att intervjua endast åtta personer och det kan ha påverkat validiteten, med hänsyn till den begränsade tiden och till arbetets storlek har vi inte genomfört en större undersökning.

May (2001, s.55) lyfter upp svårigheter med intervjuer där han menar att ”det finns en motsättning eller spänningsförhållande mellan subjektet och objektet i intervjuprocessen”. Vi är medvetna om våra egna roller i intervjuprocessen och vi har försökt att skapa en naturlig stämning inför varje intervju. Med naturlig stämning menar vi att bemöta individer med respekt och vara empatiska och samtidigt vara objektiva. May (2001:28) menar att forskarens egenskaper som ”kön, etnisk tillhörighet och språklig uttrycklighetsätt” kan påverka intervjuprocessen. May (2001) tar upp en studie från USA där vita samt mörkhyade forskare var för sig hade intervjuat mörkhyade amerikaner. Det visade sig att intervjupersonerna svarade olika på frågorna beroende på forskarnas etniska tillhörighet. Vi är medvetna om att vi kan tillhöra samma etniska tillhörighet som populationen och därför kommer vi att förhålla oss så objektiva som det är möjligt. Dock är vi också medvetna om att det är till fördel att vi har goda kunskaper i språket då vi kunnat anpassa oss beroende till den intervjuades språknivå.

7.5. Validitet och reliabilitet

May (2001) tar upp Claus Moser och Graham Kaltons tre villkor som behöver vara uppfyllda för att uppnå lyckade intervjuer. De menar att tillgänglighet, kognition och motivation är avgörande faktorer för att det empiriska materialet man får ska vara trovärdigt. Med tillgänglighet menas att personer som besvarar frågan har tillgång till information och känner sig bekväma i att svara på frågan och ge svar. Med kognition menas att intervjuer är sociala möten där relationer mellan intervjuare och deltagaren ska vara naturliga. Deltagaren behöver känna sig bekväm i sin roll och inte bara svara på frågor utan också förstå syftet. I vår studie har vi använt oss av semistrukturerade forskningsintervjuer samt följdfrågor vilket innebär att det blev en dialog mellan intervjuaren och den intervjuade.

Det tredje villkoret är motivation, intervjuarens uppdrag är att motivera deltagaren som svarar på den ställda frågan så att hon eller han känner sig välmotiverad och uppfattar intervjun som betydelsefull (ibid). Exempelvis kan man motivera deltagaren genom att ställa öppna frågor där det finns möjlighet till större resonemang. Vår tillförlitlighet höjs på grund av att vi är två studenter som har tolkat det insamlade materialet.

7.6. Tillvägagångssätt

7.6.1. Intervjuer

Inför våra intervjuer formulerade vi en intervjuguide med frågor som har en anknytning till intervjupersonernas integration. Intervjufrågorna valde vi att dela upp i fyra teman; utbildning, arbete, socialt nätverk och integration i samhället. Dessa temafrågor som ligger till grund för vår studie bygger på frågor kring intervjupersonernas bakgrund dvs. vilket land de härstammar ifrån och hur många familjemedlemmar som är högutbildade. Vidare tittar vi närmare på deras sysselsättning, syn på utbildning och arbete, frågor kring deras sociala nätverk, vilka svenska kontakter de har, deras funderingar kring integration, hur de ser på sin egen integration och vad de anser andra skall göra för att uppnå full integration. Alla dessa frågor är av relevans för vår undersökning. Vi anser att det av högsta grad är viktigt att få inblick i personernas liv vad gäller utbildning och socialt nätverk för att kunna dra några slutsatser kring deras syn på integration i samhället.

Till en början hade vi svårigheter med att hitta de rätta intervjupersonerna. Med rätta intervjupersoner menar vi att de skall till en viss mån kunna ganska bra svenska, de skall ha en viss förståelse kring integrationsfrågor för att kunna ge oss en bra empiri. Vi var ute efter att få mycket empiri eftersom vi anser att vårt ämne är av stort intresse.

Då våra intervjupersoner är invandrare, både akademiker och ickeakademiker hade vi svårt för att hitta personer med goda kunskaper i det svenska språket, det var framförallt de ickeakademiker som invandrat under senare tid i Sverige som hade större brister i språket. De personerna hade även svårt att uttrycka sig kring integrationsfrågor.

Vi kontaktade en institution i Skåne där en av oss hade kontakter med personalen sedan tidigare. De som arbetade där var bland annat socionomer. Vi fick chansen att intervjua de utbildade socionomerna på institutionen som var invandrare. Vidare fick vi med hjälp av personalen på den institutionen kontakt med fler invandrare. Där fick vi intervjua tre akademiker och en ickeakademiker.

Detta sätt att hitta intervjupersoner på benämns för snöbollsurval (May 2001). En annan akademiker som ställde upp för oss var en högskolestudent. En av oss hittade två ickeakademiker med hjälp av en bekant. Slutligen kontaktade vi Komvux där lärarna hjälpte oss att hitta fler intervjupersoner. Dessvärre insåg vi att vi letade efter ickeakademiker på fel platser, det var personer som hade större språkbrister, och vi fick omformulera våra frågor för att de bättre skulle förstå innehållet.

Dock visade det sig vara problematiskt på grund av att det ledde till mindre empiri. Innan varje intervju delade vi ut informationsbladen till alla våra deltagare och var noga med att beskriva vårt syfte, att intervjuerna skulle spelas in på en bandspelare för att tillförlitligheten skulle vara hög och slutligen tog vi upp om de etiska rättigheterna som vi har som utgångspunkt dvs. den anonymitet som han/hon har och rättigheten att ångra sin medverkan.

Sammanlagt fick vi nio intervjupersoner att ställa upp. Av rimliga skäl valde vi bort en intervjuad på grund av stora språkbrister som ledde till att intervjupersonen inte förstod vissa frågor. Dock fann vi att det bortfall vi haft inte var av någon betydelse och inte skulle påverka vårt resultat. Ett annat bortfall som vi har haft är ett par frågor som deltagarna av någon anledning inte besvarade, det kan handla att de inte förstod, dock har vi lyckats fånga upp det bortfallet genom att noggrant studera andra svar som indirekt har berört de missade frågorna. Vi hade kvar åtta stycken, fyra akademiker och fyra ickeakademiker. En ickeakademiker intervjuade vi med hjälp av en tolk på grund av stora språkbrister. Vi är medvetna om att användning av en tolk kan ha påverkat vår validitet.

Intervjutiden varierade, allt från en timme till trettio minuter. Intervjuerna ägde rum på olika platser. Vi hade i åtanke att välja platser efter intervjupersonernas önskemål, någonstans där de kände sig trygga.

Vi drog den slutsatsen att en trygg plats kunde åstadkomma ett rikt datamaterial. Fyra intervjuer ägde rum på institutionen i Skåne. Tre intervjuer utspelades på vår skola och en sista intervju ägde rum på Komvux.

Vi bar på den insikten att bådars närvaro kunde påverka resultaten och få intervjupersonen att känna sig obekväma. Det handlade om maktbalans mellan oss, den intervjuade riskerade att känna sig underlägsen vilket vi i största grad försökte undvika genom att använda oss av ett lätt språk och humor. Fördelen med bådars närvaro var att vi kunde komplettera varandra.

Ljudnivån i de rummen intervjuerna ägde rum var relativt låg och alla intervjuades enskilt. Vi gav de intervjuade en chans att läsa igenom de frågor som skulle ställas vilket uppskattades mycket, det gav deltagarna en chans att tänka efter kring sina svar.

Vi har även tänkt på vilket sätt vi ska utföra våra intervjuer. Vi kom på idén att öva intervjuerna på några studenter eller kompisar till oss innan vi gav oss ut på fältet och började intervju på riktigt. Fördelarna var att vi blev uppmärksammade på sådant som inte lät bra och vi fick även ett perspektiv från våra försökspersoner där de talade om för oss vad vi behövde ändra och lägga till. Vi hade dessutom en observatör som under intervjuens gång antecknade sådant som våra attityder och vårt val av språk. Denna testintervju förberedde oss inför våra riktiga intervjuer.

7.6.2. Kodning av material

Eftersom vi hade delat in vår intervjuguide i tre teman kodade vi efter dessa teman; bakgrund, utbildning och arbete, socialt nätverk och integration. Det gjorde vi efter vår transkribering av intervjumaterialet. Frågorna delades in efter de olika teman och sist letade vi efter svar och mönster som passade in under rätt ämne.

Citat har vi valt att använda oss av för att förtydliggöra de svar som vi fann i empirin och för att få läsaren att göra egna reflektioner.

7.7 Etiska överväganden

Det råder fyra forskningsetiska principer som forskare måste förhålla sig till. Vi har utgått från dessa fyra principer.

Informationskravet – Detta innebär att vi har presenterat vårt övergripande syfte för alla våra deltagare och hur deras uttalanden kommer att användas. Vi har varit noga med att presentera oss och vi har informerat deltagarna om hur vi har tänkt gå till väga med vår studie. I vår undersökning har vi använt oss av en bandspelare för att höja tillförlitligheten. Deltagarnas anonymitet och val av deltaganden har vi tydligt påpekat för dem.

Samtyckeskravet – Vi har tydligt informerat intervjupersonerna om deras rättigheter och rätten att avstå från sin medverkan i efterhand utan att uppge några skäl till det. Eftersom vi har intervjuat myndiga personer har vi fått deras samtycke på plats och vi har inte behövt ta hänsyn till något samtycke från vårdnadshavarna/målsman.

Konfidentialitetskravet– har vi använt oss av genom att anonymisera intervjudeltagarna samt att vi har gett dem fiktiva namn. Det som anges i vår studie är endast det som varit relevant i förhållande till vårt syfte, exempelvis personernas skolbakgrund och deras syn på integration. Andra aspekter som framgår är deltagarnas etniska bakgrund, dock har vi även där använt oss av fiktiva namn på olika länder.

Nyttjandekravet – Vi har varit noga med att informera deltagarna om att deras anonymitet kvarstår och att deras utsagor endast kommer att användas som material till vår uppsats och inte i något kommersiellt syfte och bruk. (Forskningsmetod för psykologer 2011).

Eftersom vårt övergripande syfte är att undersöka två invandrargrupper och deras syn på integration i relation till utbildning, arbete och socialt nätverk, är vi djupt medvetna om att vår undersökning kommer att påverkas av våra värderingar. Detta har vi haft i vår åtanke under intervjuernas gång och vi anser att det är viktigt att känna till hur enkelt värderingar kan styra vår studie eller med andra ord forskningsprocessen. ”Eftersom forskaren måste tolka innebörden av en händelse, så ingår värderingar oundvikligen i denna process” (May 2001:160).

8. Resultat

I detta kapitel redogör vi för det empiriska materialet som invandrarna vi har intervjuat har framfört och vi belyser det med tidigare forskning som är av relevant för detta ämne. I kapitlet redovisar vi invandrarnas syn på integration i förhållande till utbildning, arbete och det sociala nätverket.

Alla de åtta invandrarna som vi har intervjuat bor i Skåne. Tre av dem har en svensk akademisk utbildning och en av de intervjuade har en pågående svensk akademisk utbildning. Tre av de resterande intervjuade har en akademisk utbildning från sitt hemland och den fjärde har ingen akademisk utbildning.

Majoriteten av de intervjuade personerna talar det svenska språket vardagligen, med undantag av när då de umgås med landsmän och hemspråket då blir centralt. Två ickeakademiker talar endast hemspråket på sin fritid. Tre akademiker emigrerade till Sverige på 80-talet, där två av dem ursprungligen kom från Sydamerika och en från Mellanöstern.

Fyra intervjupersoner – två ickeakademiker och två akademiker - kom till Sverige på 90-talet, tre av dem kom från forna Jugoslavien och en från Mellanöster. En ickeakademiker har bott i Sverige i cirka två år och har Irakiskt ursprung. Vi har valt att inte titta närmare på kön och ålder eftersom det inte är av betydelse för vår studie.

8.1. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till utbildning

Två ickeakademiker menar att det råder svårigheter för invandrare att utbilda sig, framförallt på grund av den tidsmässiga aspekten då det tar allt för lång tid. Istället väljer många att starta egna företag. De menar att det även kan vara på grund av att de som möter motstånd på arbetsmarknaden, bland annat genom diskriminering. Vidare betonar de vikten av introduktionsprogrammen för nyanlända invandrare, lärarna uppges vara obehöriga och det svenska språket utvecklas istället via arbeten. I statens offentliga utredningar illustreras flera faktorer som har en påverkan på invandrades val av utbildning. Bland annat påverkas invandrades val av utbildning utav segregationen, den tidsmässiga vistelsen i landet samt individens sociala bakgrund (SOU1996:143). De resterande ickeakademiker uppger att Sverige är ett fantastiskt land som erbjuder lika rättigheter till utbildning till alla människor. Vidare berättar de att det inte råder någon åldersgräns i förhållande till utbildning.

Man kan gå i skolan när man är gammal, spelar ingen roll. Här i Sverige är det så bra. Jag har som mål att fortsätta studera efter SFI (Raihana)

Raihana berättar om den frihet som råder i Sverige när det gäller utbildning, hon uppskattar systemet och vill fortsätta studera efter SFI (svenska för invandrare). De akademiker som vi har intervjuat berättar att man inte kan se invandrare som en grupp. Det finns olika typer av invandrare och man kan inte dra alla över en kam, de kommer från olika bakgrunder, en del av dem har inte varit i närheten av en skola och ändå förväntar man sig av dem att de snabbt ska komma in i samma system och ha likadana normer och värderingar vilket blir svårt att uppnå och uppfylla för många invandrare. I Statens Offentliga utredningar (SOU 1996:143) där skillnaderna på arbetsmarknaden och i skolan mellan ungdomar med olika kulturella bakgrunder beskrivs. Arbetslösheten bland människor med syriska som modersmål var tjugotre procent jämfört med fyra procent bland dem med persiska som modersmål och fem procent bland dem som pratade tyska.

Även ungdomars val till fortsatta studier efter gymnasieskolan varierar, där cirka åttiosex procent ungdomar med persiskt modersmål försätter studera efter gymnasiet, medan danska, finska och turkiska ungdomar var betydligt färre dvs. sjuutton, tjugotvå respektive tjugotvå procent (Ibid.). Ett annat hinder som de akademiker vi intervjuat berättar om är språket, de menar att språket kan stå i vägen för invandrarna i utbildningsfrågor, men i grund och botten menar de att alla i Sverige har lika möjligheter till utbildning. Dock finns det andra bakomliggande faktorer till varför vissa invandrare inte väljer att vidareutbilda sig, det beror på den sociala kontexten, personens egenskaper är avgörande. En akademiker menar att:

Det finns olika strukturer i samhället som begränsar den enskildes handlingsutrymme för att de marginaliseras i samhället och faller i utanförskap (Muhammed)

En annan av akademikerna menar att Sverige erbjuder fantastiska möjligheter för vidareutbildning. Det gäller då att ta till sig de möjligheter som erbjuds. Akademikerna uppfattar att utbildning är en förutsättning till en lyckad integration i samhället. Några har vid flera tillfällen påpekat att deras utbildning har bidragit till att deras sociala nätverk har blivit bredare, folk är mer intresserade av deras synpunkter och de får en ökad status i samhället. Utbildningen ger dem ett mandat, man får vara med i större utsträckning och påverka mycket i samhället som på sikt leder till en personlig utveckling. Genom utbildning får de kunskaper om hur olika samhällsstrukturer fungerar, de intervjuade invandrarna menar att utbildningen ger individen möjlighet att se på saker ur olika vinklar, de lär sig att kritiskt granska saker, vilket underlättar integrationen i samhället.

Ickeakademikerna uppger att utbildningen förbättrar deras anställningschanser och möjligheter till en praktikplats som på sikt kan leda till anställning. På det sättet lär de sig svenska normer som t.ex. lagar och hur samhället fungerar.

När vi frågade intervjupersonerna om de tycker att invandrare med en svensk akademisk utbildning integreras lättare i samhället, svarade majoriteten - både akademiker och ickeakademiker – att de som har en svensk akademisk utbildning har en bättre kännedom om det svenska systemet. Genom studier får de ny information om samhället, integrationen bland akademiker sker på mycket djupare nivå, inställningen till livet förändras och de lär sig att ifrågasätta allt. Alla typer av umgänge där olika kulturer möts främjar integrationen, attityder och värderingar ändrar riktning.

Att vilja vara ambitiös och själv vilja ta reda på saker om samhället. Det kan vara så att du inte är utbildad men ändå integrerad på grund av dina goda egenskaper (Maria)

8.2. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till arbete

Flera ickeakademiker menar att deras anställningsmöjligheter är begränsade. Brist på kontakter och språkfärdigheter är exempel på hinder som kan förekomma. De menar att invandrare har en tendens att fastna i lågstatusarbete och oftast får anställning hos andra invandrare eller startar egna företag. Om man ser på tidigare forskning skriver Rosenqvist (2010) om hur flyktingmottagande kan bli bättre, invandrarnas framgång menar han är helt beroende på kommunernas omhändertagande av flyktingar. Genomsnittstider för en invandrare att komma in på arbetsmarknaden är cirka sju år och introduktionsprogrammet har varit dåligt och ineffektivt. Rosenqvist (2010) beskriver tre svenska kommuner som har lyckats integrerar invandrare på arbetsmarknaden. Framgången är enligt honom en kombination av skolundervisning och praktik samt samarbete mellan det lokala näringslivet, föreningslivet, frivilligorganisationer och kommunen.

Ett annat viktigt hinder som tas upp i intervjuerna är diskrimineringen på arbetsmarknaden. Trots förbud mot diskriminering, menar många av de intervjuade att det fortfarande existerar, dock har ingen av de intervjuade upplevt att de har utsatts för direkt diskriminering. En av ickeakademikerna berättar om invandrarnas möjlighet till anställning.

Min granne han är ingenjör och han kan fyra språk men ändå så har han inte fått något jobb än, han är invandrare (Raihana)

Båda parterna benämner två sorters diskriminering, etnisk diskriminering och åldersdiskriminering, där en av ickeakademikerna uppgav att hennes slöja kan vara ett tydligt hinder i anställningsfrågan. En av akademikerna berättade att den etniska diskrimineringen inte är ett bekymmer för henne, hon anser inte att hennes etniska bakgrund behöver vara ett hinder i när det gäller anställning, däremot finner hon det angeläget att ta upp åldersdiskrimineringen som i hennes fall kan vara ett hinder.

En ickeakademiker noterar den positiva förändringen som har skett i Sverige. Han menar att det svenska samhället har öppnat sig för invandrarna samt att invandrare har blivit bättre representerade inom den offentliga sektorn.

Sverige har inte längre den gamla synen på invandrare, eftersom jag kommer ihåg faktiskt när jag började jobba på försäkringskassan 1999, då hade vi inte så många invandrare på försäkringskassan, det var bara jag. Alla tittade konstigt på mig, idag är det många invandrare som jag ser på skatteverket, hundratals medarbetare med utländska namn och det är vanligt att invandrare jobbar inom statlig sektor (Jesus).

En annan ickeakademiker berättade utifrån sin egen erfarenhet om den frustration och de hinder som han upplevde under sina första tio års i Sverige. I tidigare forskning tar Franzen (2001) upp ett sådant problem. Han beskriver att det var nästan omöjligt för invandrare med akademisk utbildning att fortsätta arbeta med samma yrke i Sverige. De människor som hade varit arbetslösa under en längre period, som talade sämre svenska och var äldre, konkurrerade med välutbildade unga svenskar som hade betydligt bättre förutsättningar att hitta arbete. Detta motstånd har en av ickeakademikerna upplevt:

Man har en ilska i sig, man har så många hinder, jag har bjudit de med en färdigutbildning men de vill inte ha mig. Om jag hade åkt till ett annat land då hade jag säkert fått jobbet där. Men Sverige har ändrats, på den tiden var det många läkare som inte kunde jobba som läkare de var tvungna att avsluta några kurser för att få legitimation. Läkare som hade jobbat i sina hemländer i många år och var erfarna fick inte jobba här i Sverige, det var tragiskt. (Abraham)

Samtliga ickeakademiker som vi intervjuade tror att arbete påverkar deras integration positivt i samhället, genom arbete känner de sig friare, har lättare att komma in i samhället och uppskatta de normer och värderingar som existerar. Genom samspel med andra människor utvecklar de sitt ordförråd och skapar ett bredare socialt nätverk.

Arbetet bidrar till deras självständighet. Två intervjuade ickeakademiker ansåg att Sverige genomförde ett dåligt introduktionsprogram för nyanlända invandrare, då de erbjöds socialbidrag och inga större krav ställdes på den enskilde. De menar att Socialbidrag begränsar individens valmöjligheter och att de stannar i sin utveckling. Det påminner om det som författaren Gustafson (2004) beskriver i sin bok, om att det tog alldeles för långt tid för en flykting i Malmö att komma i kontakt med en flyktingsekreterare. De långa väntetiderna bidrog till att flyktingarnas möjligheter till praktik och arbete försämrades betydligt. Det kan även jämföras med det som J Scheff och Starrin (2002) tar upp, att de som är beroende av samhället betraktas med misstänksamhet. De uppfattas som samhällsparasiter som inte vill anstränga sig och arbeta, utan utnyttjar samhället.

En av ickeakademikerna beskrev människor som är i behov av försörjningsstöd på det här sättet.

De som har socialbidrag de är helt och hållet isolerade av samhället, de har kontakt med sina närmaste, sin familj, och folk från sitt hemland inget annat, men de som jobbar, de måste acceptera, jobba och umgås med andra människor, exempelvis jag hade på [ett företag] tretton nationaliteter och på det sättet bygger man sitt socialnätverk (Abraham)

Abraham illustrerar hur socialbidrag kan begränsa individens utveckling, han menar att umgänge med olika nationaliteter och arbete ger individen en förutsättning att skapa ett bredare socialt nätverk.

Alla fyra akademiker menar att deras arbete har haft ett positivt inflytande på deras integration. Deras arbete har medfört en större kontakt med andra människor, genom insyn i nya problem och situationer i arbetet har de känt sig mer delaktiga och integrerade i samhället. Dock menar två av akademikerna att arbete även har förmågan att begränsa individens integrationsprocess. Så här uttryckte sig en akademiker

Annars kan vi titta på de som kom på 60-talet som skulle arbeta inom fabriken, jag har bekanta som kom från Portugal hit och arbetade inom Volvo. De behöver tolk när dem skall gå träffa en läkare och för sådana kan du inte säga att det var en lyckad integration, utan de har gått och gjort sitt jobb och sen hem igen, för att arbetsuppgiften inte krävde annat, de har sina föreningar. Deras utforskningsområden var att umgås med människor som talar samma språk, de kommer inte så långt. De kommer från ett mycket sämre land och de kommer hit och känner att de är nöjda och upplever att allting är bra som det redan är. (Mose)

8.3. Invandrarnas uppfattningar om integration i samhället i förhållande till det sociala nätverket

Alla akademiker har ett aktivt fritidsliv, bestående av olika sportaktiviteter och umgänge med familjen och vänner. Två av akademikerna uppger att en del av deras fritid består av extra arbete. Ickeakademikerna tillbringar mycket av sin fritid med familjen, en av de fyra ickeakademikerna tillbringar sin tid med sina vänner på biblioteket och sportanläggningar. Båda akademikerna och ickeakademikerna anser att deras fritidsliv påverkar deras integration i samhället. En ickeakademiker beskriver hur hans integrationsprocess har varit:

Ja, det är så att, när mina barn var mindre då följde jag dem till deras sportaktiviteter. Jag följde de till träningen körde de dit och sedan väntade tills de var klara. Det var faktiskt så jag skapade mitt nätverk genom mina barn och det var ett perfekt sätt att umgås med svenskar. Jag lärde mig mycket om Sverige om svenskar, deras kultur, tradition och mentalitet. (Jesus)

Jesus berättelse illustrerar hur invandrarna knyter kontakt med etniska svenskar. Han uttrycker hur individen kan utvidga sina kontakter genom gemensamma aktiviteter. När invandrare från två kulturer finner ett gemensamt ämne att tala om, kommer de två kulturer närmare varandra och lär sig av varandra. Alla fyra akademiker uppger att de har ett blandat socialt nätverk bestående av både etniska svenskar och invandrare, i likhet med hur Gustafson (2004) beskriver att bosniska invandrare skapar kontakt med etniska svenskar. Hon menar att invandrare skapar socialnätverk genom grannar, föreningar, idrott och deltagande i barnens aktiviteter.

Ickeakademiker som vi har intervjuat berättade att deras sociala nätverk på arbetsplatsen skiljde sig från den på fritiden. På arbetsplatsen är deras sociala kontakter med etniska svenskar tätare än dem de har på fritiden. En av intervjupersonerna beskrev varför han valde att umgås med invandrare.

Fler invandrare har jag, för att det finns en vi och dom syn och det känns som att man hellre vill vara med sitt folk "your own people" om jag får uttrycka mig så, man trivs mer helt enkelt, förstår den gemensamma kulturen. (Muhammed)

Endast två av ickeakademikerna har kontakter med etniska svenskar och invandrare både på fritiden och på arbetsplatsen. De resterande ickeakademikerna har begränsade kontakter med etniska svenskar, deras enda kontakt med svenskar är inom skolan, exempelvis Komvux. De berättar att deras barn har betydligt bättre kontakt med jämnåriga etniska svenskar.

De två ickeakademikerna önskar att deras kontakt med etniska svenskar kunde bli bättre. Orsaken till en dålig kontakt sägs bero på arbetet som hindrar deras umgänge med sina grannar som är etniska svenskar.

När vi frågade akademikerna om de tror att deras sociala nätverk påverkar deras integration i samhället och hur de ser på andra individers integration, tyckte samtliga att det sociala nätverket har en viktig funktion i integrationsprocessen, framförallt bekämpar det individens fördomar. Några uttryckte att vid umgänge med människor från olika kulturer får de en insikt och förståelse för andra människor och de lär sig att inte dra alla över en kam. En av intervjupersonerna beskrev hur hennes sociala nätverk påverkade hennes integration positivt.

När jag kom in i kontakt med svenska familjer snabbare kom jag in i samhället, dessutom snabbare byggdes förståelse för folk i det här landet och det som jag hade med mig i bagaget. Allt detta underlättades med kontakt med svenskar. (Safiya)

Safiya visar på hur hon genom att acceptera andras kulturer själv blev accepterad i samhället och det underlättar för henne att skapa kontakt med andra människor från olika kulturella bakgrunder. Vad gäller akademikernas uppfattningar om andra människors integration i relation till deras sociala nätverk, ansåg de att det finns många i samhället som har begränsade sociala nätverk, som endast umgås med människor från samma länder. Dessa människor riskerar att stanna i sin utveckling, deras språkkunskaper och prestationsförmåga i samhället blir betydligt sämre.

Två av akademikerna som arbetar med integrationsfrågor kunde exemplifiera hur andras sociala nätverk kan ha en inverkan på deras integration.

Vissa grupper kommer hit bildar enklaver (målgrupp) är en typisk sådan grupp det är jättesvårt att få ut de i samhället, asså de bildar egna småstäder. Titta på Rosengård idag, hade man byggt en mur runtom Rosengård, jag tror inte att de själva hade märkt det för de är få som går ut därifrån, annars är de flesta där inne och har allting där, handlar hos varandra har nätverk där, alla känner alla. (Mose)

En annan akademiker uppger följande...

Jag kan se vissa etniska grupperingar som bara umgås med sina egna inom gruppen och på sikt leder det till att de blir väldigt dåliga på svenska, medans jag har andra grupper som är lite mer, har lite blandade kompisar, deras språkkunskaper är betydligt bättre. (Nuh)

Föregående akademiker visar en gemensam syn på hur människors sociala nätverk kan ha både positiv och negativ inverkan på deras integration beroende på vilka de umgås med. Kontakter med människor med olika bakgrunder leder till att man utvecklar respekt för andras etniska bakgrunder. Människor får en bättre förståelse och respekt för varandra vid umgänge. Rädslan att komma i kontakt med det främmande och förutfattade meningar upphör. Ickeakademikerna menar däremot att deras sociala nätverk har underlättat deras integration i samhället. Många påpekar att de är anpassningsbara och har anpassats till det samhället de lever i. Generellt tycker de flesta att deras sociala nätverk har påverkat deras värderingar och deras tankesätt, dock menar två av dem att deras sociala nätverk inte påverkar deras identitet, så här uttryckte sig en av ickeakademikerna...

Jag ser faktiskt att jag är full integrerad, man kan inte gå vidare, men jag vill inte bli svensk, det handlar inte om detta att ja vill bli svensk, ja vill fånga upp alla sådana bra sidor från svensk kultur som passar mig och ja vill behålla allt detta som jag kom hit med 40 år gammal. (Jesus)

Jesus menar att han vill behålla de värderingar och traditioner som han är uppväxt med och samtidigt fånga upp nya kunskaper som kan främja hans integration. En annan ickeakademiker menar att det i Sverige existerar två kulturer, han uppger följande...

Jag kan inte säga efter sjutton år om det sociala nätverket har påverkat mig. Tyvärr som jag sa tidigare det är två olika kulturer här i Sverige exempelvis i Kiruna umgicks vi bra, jag kan säga så här, jag är anpassad och integrerad hundra procent. Jag funderar på det sättet som man måste fundera i samhället. (Abraham)

Abrahams tidigare erfarenhet av kontakt med andra kulturer visar att det sociala samspelet bland människor skiljer sig radikalt åt beroende på var man är bosatt. I norra Sverige kunde Abraham identifiera sig med omgivningen och blev mer uppskattad i det samhället, medan i hans nuvarande bostadsort är människorna slutna och umgänget skiljer sig radikalt från det i norra Sverige:

Tyvär där jag bor i det bostadsområde är inte samma som i hemlandet, vi är instängda, jag bor i en lägenhet, det finns fyra familjer som bor där men vi knappast säger hej till varandra. När jag flyttade där bjöd jag grannarna till fest men ingen kom. I Kiruna är annorlunda, där umgicks vi mycket mer, alla kom och vi umgicks det är omöjligt här i (en stad i södra Sverige). (Abraham)

En annan ickeakademiker uppger en förtvivlan i samband med det begränsade sociala nätverket som hon har. I tidigare forskning tar Gustafson (2004) upp vikten av ekonomisk status och menar att begränsade ekonomiska tillgångar kan påverka invandrarnas sociala integration. Hon menar att andragenerationens invandrare har betydligt bättre förutsättningar för att skapa ett bra socialt nätverk än förstagenerationens invandrare. Dessa ekonomiska begränsningar bidrar till att invandrare skapar ett internt socialt nätverk med människor som har likadan ekonomisk status. En av intervjupersonerna beskrev sina begränsningar på det här sättet:

När jag kom hit så började jag få reda på saker via skolan som ja inte kände till innan och när jag är hemma då är det bara arabiska tv kanaler som vi har och ja känner mig begränsad. (Raihana)

När vi frågade ickeakademikerna hur de uppfattade andra invandrares sociala nätverk i relation till integrationen framkom det att allt beror på den enskilda individens egenskaper. De uppgav att Sverige är ett öppet och demokratiskt land där individen ges frihet till självbestämmande.

Jag tror på en sak Sverige är ett öppet land så alla kan bygga sitt sociala nätverk. Det beror på invandraren om han vill bygga sitt sociala nätverk. Jag kan berätta om min son som lärde sig språket av sin flickvän, hon är svensk... Han lärde sig språket på jobbet, han ville inte plugga i skolan utan lärde sig språket med hjälp av andra människor. (Abraham)

Abraham menar att individens medfödda egenskaper bestämmer hur individens sociala nätverk kan se ut, trots alla förutsättningar som ges till individen för bildandet av ett bredare nätverk måste man själv som person vilja det tillräckligt mycket, viljan att lära känna och ta del av andra kulturer.

8.4. Invandrarnas uppfattningar om integrationen i samhället

Akademikerna har en uppfattning om vad integration innebär, individen skall anpassa sig till samhället och vara en del av den, lära sig språket, skapa nya kontakter, vara nyfiken på samhället och vara öppen för omväxlingar. Samtidigt ska de göra en jämförelse mellan sin egen och den nya kulturen, på det sättet kan de berika sig. Dock menar de att integration inte betyder byte av identitet.

Akademikerna beskriver integrationen i samhället som en arena där alla individer ska vara med och samspele med varandra, utanför arenan finns det periferier, dessa periferier motsvarar förorterna i dagens samhälle. De menar att i den gemensamma arenan ställs det krav på individen att anpassas till gemensamma normer och regler, dock kan individen inom periferierna implementera sina traditionella ritualer.

I den periferiernasamhället är det okej att vara sig själv medan i det stora samhället behöver man anpassa sig till omgivningen och normerna...i periferiasamhället kan man grilla den typiska maten som kommer från hemlandet och lyssna på den musik man vill, det kallas för mångfald. (Mose)

Akademikernas beskrivning av en lyckad integration illustreras genom arbetsmarknaden och språket. Det är viktigt för en individ att kunna försörja sin familj genom arbete och på det sättet skapa delaktighet i samhället. Akademikerna menar att det är felaktigt att ge invandrarna försörjningsstöd, istället lyfter de upp möjligheten till anställning. De menar att en individ får cirka niotusen i försörjningsstöd samt att dennes insats i kommunen kan kosta upp till sextusen. Det blir lönsammare att anställa dessa individer istället för att ge dem försörjningsstöd. En annan akademiker poängterar vikten av att vara bosatt i mindre kommuner.

De borde ändra hela sin integrationspolitik, de borde kanske placera invandrare i mindre kommuner, för att jag har två stycken vänner som bor uppe i norr och de har bott i mindre kommuner och lyckats integrera bra, har ett bra socialt nätverk. Eftersom man inte lever i ett segregerat område liksom då ställs det ändå krav på individen... man vill ändå känna social samhörighet. (Muhammed)

Gustafson (2004) beskriver varför de mindre städerna i Sverige är mer tillmötesgående än stora städer, vid kontakt med invandrare. I mindre kommuner är invånarna nyfikna, solidariska och förväntar sig att invandrare ska lämna staden och inte konkurrera om de arbetsplatser som finns i staden.

I stora städer uppfattas invandrarna som konkurrenter, det kan vara en av orsakerna till att de har sämre sociala kontakter. En av akademikerna som arbetar med integrationsfrågor menar att det största ansvaret läggs ofta på själva individen, att han skall integreras på egen hand. Han uttrycker att alla har ett gemensamt ansvar för att främja integrationen i samhället. Både nyanlända invandrare och de som har bott här länge men även etniska svenskar har ett ansvar att öppna sig för omväxlingar.

Jag menar, om en invandrare skulle komma in här och om jag skulle ta ett steg tillbaka då underlättar jag inte den här personens möjlighet att integreras i samhället, men däremot om den här personen skulle ta ett steg framåt eller om jag tar ett steg framåt då kan vi mötas halvvägs. (Nuh)

En annan akademiker uttalar sig om sin fars uppfattning om en misslyckad integration.

Min pappa har faktiskt lite förutfattade meningar om vissa grupper, jag vill helst inte nämna det men asså han har väldigt hög arbetsmoral och han blir väldigt bitter över det folket som hänger på torget eller på försäkringskassan och inte jobbar eller inte vill integreras, liksom bara vara hemma och leva på socialbidrag . (Muhammed)

Muhammeds exempel belyser hur underställda individer i samhället blir stigmatiserade på grund av en misslyckad integration.

Ickeakademiker lyfter upp vikten av en god integration och ser på språket och arbetet i första hand som nyckeln till en bra integration i samhället. Författaren Jacobsson Petersson (2008) står bakom invandrarnas resonemang och tar i sin studie upp hur språket ökar känslan av delaktighet i samhället för invandrarna. Språket bidrar till att fördomar upphör och kommunikationen mellan etniska svenskar och invandrare blir bättre och med den uppstår en ökad sympati för skillnader.

Invandrarna berättar att Integrationen för dem innebär att vara delaktig i samhället och trivas med sin sysselsättning och inte känna sig tvingad till något. En av ickeakademikerna känner sig uppgiven då hon inte har tillräckligt mycket kunskap om samhället och saknar kontakter med etniskt svenskar men i de få kontakter med etniskt svenskar som hon har, har hon dock upplevt acceptans och öppet välkommande. Detta har väckt ett större intresse från hennes sida att få träffa svenska familjer och lära sig mer om den svenska kulturen. Här illustreras två exempel på hur man bör integreras i samhället, enligt två ickeakademiker;

”Först och främst det är språket, nyckeln till integration i samhället. Med språket kan man på något sätt medverka i alla möjliga sätt och vis i det samhället. Att man är integrerad för min del betyder att man har skaffat jobb, bra utbildning, bjuder sina barn med sådana möjligheter, att man är politiskt engagerad och att vi bygger upp ett framgångsrikt Sverige, det är det som jag anser är integration”. (Jesus) ’

En annan ickeakademiker menar;

Integration innebär, om du kommer i ett land att leva livet ut, att när du kommer med din familj och du bestämmer dig och dina barn bestämmer sig för att leva här och att det förblir vårt andra hemland då måste man ta åt sig några åtgärder och säga, jag ska vara här och då måste jag integrera mig och veta hur politiken, skolan och hur samhället fungerar, om man inte gör det då blir man efterbliven. (Abraham)

Vidare uppger Abraham missnöje kring sitt introduktionsprogram vid sin ankomst till Sverige. Han menar att vårt samhälle behöver förbättra introduktionsprogrammen för nyanlända invandrare. Bättre kännedom om samhällsliga strukturer, förkorta och tidsmässigt begränsa invandrarnas lärandeprocess i språket och hänvisa invandrarna till arbetsmarknaden istället för försörjningsstöd.

På den tiden lärde jag mig mer själv än av mina lärare, min lärare var obehörig men när vi invandrare kom då fick de chansen att bli lärare, exempelvis min lärare var snickare, därför min son lärde sig språket på sitt eget sätt utan skolan. (Abraham)

Abraham ger en bild av ett bristande introduktionsprogram för nyanlända invandrare. Detta har påverkat hans och familjens integrationsprocess eftersom han anser att de alla fick en dålig start vid ankomsten till Sverige.

En annan ickeakademiker berättar att lyckad integration uppnås genom utbildning, utbildningen ger högre status i samhället och då blir man en bra förebild för sina barn som på sikt underlättar deras integration i samhället. Vidare påpekar ickeakademikern vikten av att komplettera sin tidigare utbildning istället för att nöja sig med 'lågstatusjobb'.

När vi frågade akademikerna hur de upplever Sverige och om de känner sig hemma här så svarade alla fyra akademiker att de kände sig hemma i Sverige och att de trivs. De har alla en positiv inställning till Sverige som ett land att bosätta sig i. Tre akademiker uppger att de älskar sina hemländer, dock känner de en längtan efter Sverige när de vistas i sina ursprungsländer. De framhäver även vikten av vistelsen i Sverige, de menar att om man har bott en längre period i Sverige blir anknytningen till Sverige starkare och längtan till ursprungslandet mindre. De uppger att deras tankesätt fortfarande är förknippade med ursprungskulturen och att en viss syn fortfarande genomsyrar deras tankar.

Jag känner mig mycket mer hemma i Sverige nu än hemma i (land i Sydamerika). Sverige är nu mitt första land eftersom jag bor här så länge sedan 1975. Jag saknar mycket mitt land (i Syd. Amerika) och min familj, mina vänner, mitt språk, kulturen och sättet att skratta, umgås och allt detta. Men när jag väl är i (land i Syd) då saknar jag Sverige enormt mycket, tystnaden, ensamheten, liten vrå som jag kan själv gå in i, det har jag inte i (Syd.amerika)...När jag är där då saknar jag min säng, min lägenhet, privatlivet och jag blir mycket irriterad på posten, banken, trafiken allt möjligt exempelvis ärendet på posten, här i Sverige tar en kvart, i (syd.amerika) tar det två timmar. Att vänta i kön och folk som skriker och röker, det är mycket som är annorlunda och då vill jag hem till Sverige. (Safiya)

Ickeakademikernas syn på Sverige är att landet präglas av en jämlikhet mellan män och kvinnor. Ickeakademikerna har vid flera tillfällen förknippat utbildning, rättsväsendet och välfärden med Sverige. De menar att Sverige ger individen möjligheter till fortsatta studier även när man är äldre. En ickeakademiker yttrar sig om sin och sina barns vistelse i Sverige. Han menar att hans barn känner sig mer hemma i Sverige än i sitt ursprungsland, medan han själv uttrycker en längtan efter ursprungslandet. En annan ickeakademiker påpekar vikten av arbete och hur det har bidragit till hennes positiva upplevelser av Sverige. En annan ickeakademiker upplever Sverige som sitt hemland.

Jag trivs men jag saknar mitt hemland, men när jag är i hemlandet då kommer jag i konflikt med mina gamla vänner som jag levde i ursprungslandet med. De har inte förändrats mycket faktiskt de har inte anpassats till globaliseringen som här. De är fortfarande gamla nationalist, jag är ledsen...jag kan inte medverka i hemlandet, jag har inte tid att satsa på sånt. Jag vill utveckla mig leva njuta av livet, utbilda, jobba och tjäna pengar. Sverige erbjuder mig allt detta. (Jesus)

När vi frågade akademikerna om vilken nationalitet de upplevde sig tillhöra då svarade samtliga att de kände sig kluvna. De identifierar sig mycket med den svenska kulturen och svenska värderingar, samtidigt som de heller inte tog avstånd ifrån ursprungslandet. Flera gånger har akademikerna uttryckt identitetsfrågan som komplex. En akademiker beskriver nationalitet som en kulturell betingad sak.

Det är kulturellt betingat att man betar sig på ett speciellt sätt, att man ser världen ur ett visst perspektiv. En svensk kan vara på ett sätt som du ser på det och ett sätt som jag ser på. Men när det gäller kulturella egenskaper kan jag ibland känna mig som svensk och ibland som (land i mellanöstern) så det känns som att jag har bildat någon typ av egen identitet som kanske kan dras parallellt med båda länder. Jag har blivit influerad och påverkad av olika kulturer och jag känner att jag har tagit det bästa av båda länder (Nuh)

Ur citatet drar vi den slutsatsen att Nuh känner en viss kluvenhet. Han identifierar sig med två olika kulturer och menar att dessa kulturer har bidragit till hans behov av egen identitet som är en blandning av svenskidentitet och den fräns ursprungslandet (land i Mellanöstern). När det gäller identifiering med invandrare och svensk då uttryckte sig akademikern att det inte existerar begrepp som kan identifiera dessa grupper. De vill inte skilja på dessa grupper, istället väljer de att se på varje individ som unik.

Ickeakademikernas resonemang kring identitetsfrågan är intresseväckande. Det framkommer att två ickeakademiker identifierar sig som svenskar eftersom de inte längre känner någon gemenskap med sitt ursprungsland, de är mer anpassade till det svenska systemet och delar gemensamma normer med svenskar. Dock berättar de att en del etniska svenskar fortfarande kategoriserar dem som invandrare. De vill att etniska svenskar skall öppna sig för invandrare och utbyta kunskaper med dem, och på det sättet bygga upp ett mångkulturellt samhälle.

Det är problem, trots att jag har integrerat mig i nästan nittio procent, jag är ändå invandrare eftersom mitt namn, min religion styr och svenskarna ser mig som en utlänning. Jag ser inte mig som en invandrare längre eftersom jag har liknande värderingar som svenskar och delar massor med grejer med dem. Men ändå det finns vissa svenskar som inte accepterar att jag är den som jag är. (Jesus)

En annan ickeakademiker identifierar sig med ursprungslandet.

Jag känner mig som (land i Mellanöster) för att det som svenskar säger att om man har svensk medborgare så e man svensk, det köper jag inte bara för det, utan också när man är ute dem behandlar inte oss som svenskar det bara på papper och även om du ska söka jobb du kan inte säga att du är svensk, arbetsgivaren tror inte på dig, det är bara som det står på papper. (Maria)

Utifrån föregående citat kan vi se varför ickeakademikerna identifierar sig som invandrare respektive svenskar, de tror att orsakerna till detta bland annat är att en del etniska svenskar marginaliserar invandrare och då skapas två parallella samhällen med ett ”vi” och ”dom” - tänkande. Detta kan relateras till det Freyne - Lindhage (1997) tar upp om att relationen mellan den svenska majoriteten och invandrarminoriteten kan ses som en asymmetrisk relation. Hon menar att invandrarna är i underläge både kulturellt och språkligt. På grund av den låga statusen de har i den socio- ekonomiska positionen placeras en stor andel invandrare långt ned i den samhälleliga rangordningen. En av ickeakademikerna berättar hur detta tänkande utspelas i praxis.

Mitt barn är född i Sverige hon är fjorton år, när hon pratar med sin lärare han sa till henne du är en svensk, så kommer hon till oss, jaa mamma jag är svensk, men sen när hon är ute på gatan eller skolgården så behandlar dem henne som utländsk för att hon är mörkhårig, så hon kunde inte acceptera det här att hon är svensk hon förstår inte hon tycker att det är så komplicerat. Hon känner sig förvirrad och delad. Det blir ännu jobbigare för de som är födda i Sverige, hon tänker redan nu på jobbet att hon inte kommer bli anställd för att hon inte är svensk, hon är bara fjorton år och tänker på det. (Maria)

Utifrån det som Ålund (2002) Tar upp menar vi att denna utveckling som Marias dotter har upplevt kan dela upp samhället och skapa oenighet. Vidare menar vi för att undvika liknande företeelser bör vårt samhälle uppmärksamma invandrarnas sociala och kulturella utanförskap.

9. Analys

I det här kapitlet kommer vi att analysera resultatet med hjälp av våra teorier. Vi kommer bland annat att diskutera den diffusa synen av integrationen samt distinktionen mellan ickeakademiker och akademiker. Synen på ett ”vi och ”dom” tänk och vilka konsekvenser stigman ger, kommer även att tas upp för diskussion.

Både akademiker och ickeakademiker menar att utbildning, arbete samt socialt nätverk har en positiv inverkan på integrationen, de menar att framförallt språket är nyckeln till en full integration. Ickeakademiker anser att det råder svårigheter för invandrare att utbilda sig på grund av brister i det svenska språket. Utan språkfärdigheter är individen begränsad och kan inte lära sig samhällets strukturer. Akademikerna har en liknande syn på utbildning, det som skiljer akademikerna från ickeakademikerna är att akademikerna ser invandrarna ur ett annat perspektiv, de vill inte se invandrarna som en grupp där man kan dra alla över en kam, de menar att det finns flera olika bakomliggande faktorer till individens val av vidareutbildning, beroende på att invandrarens härkomst, den sociala situationen och dennes uppväxt är faktorer som spelar roll.

Ickeakademikernas inställningar till arbete är att deras anställningsmöjligheter är begränsade. De benämner brister i språket och de små kontaktnätverk som hinder till anställningsmöjligheterna. Invandrarnas brister i språket och deras begränsade kontaktnätverk leder till att de söker sig till arbetsgivare med samma etniska bakgrund. Detta främjar inte invandrarnas integration. Dock menar få att det har skett en positiv förändring. Det svenska samhället har öppnat sig för invandrarna, invandrarna har blivit mer representerade inom den offentliga sektorn, kontakten med etniska svenskar har blivit bättre och de har blivit mer delaktiga och accepterade av etniska svenskar. Akademikerna betonar att arbetet har en positiv inverkan på deras integration, dock menar akademiker att arbetet inte alltid behöver främja integrationen för invandrarna. Om invandrarna endast arbetar med sina landsmän och arbetet inte kräver några större samarbeten med etniska svenskar riskerar de att stanna i sin språkutveckling.

När det gäller socialt nätverk har båda två grupperna akademiker och ickeakademiker en gemensam syn på socialt nätverk, den är av betydelse för individens integration i samhället. De skillnader som finns mellan dessa två grupper är att ickeakademiker har ett mer begränsat socialt nätverk i förhållande till akademikerna.

Akademikerna och ickeakademikerna har vid flera tillfällen beskrivit de individer som är beroende av ekonomiskt stöd som lata, oengagerade samt att dessa människor endast nöjer sig med att bli beroende av samhället. Både akademiker och ickeakademiker uppfattar socialbidrag som någonting dåligt och begränsande för individens frihet. Vi menar att det kan tolkas utifrån Goffman (1973) som menar att man i dagens samhälle inte längre markerar kroppen med markeringar såsom man gjorde i gamla Grekland för att stigmatisera individen. Istället är det idag samhället som stigmatiserar individen på grund av individens avvikande utseende eller ekonomiska status, i det här fallet invandrare. Goffman (1973) beskriver två kategoriseringar som råder i dagens samhälle, de människor som uppfattas av majoriteten som ”normala”, och de ”normala” skapar den andra gruppen som är stigmatiserade, samt har avvikande beteende eller utseende.

En akademiker och två ickeakademiker har förklarat varför de umgås med invandrare, de menar att det finns en ”vi och dom”-syn i dagens samhälle och då väljer de att vara med folk som de kan identifiera sig med. Goffman (1973) noterar att stigmatiserade personer väljer att ha kontakt med individer som har liknande värderingar och som har samma status i samhället.

Både akademiker och ickeakademiker anser att deras sociala nätverk på arbetsplatsen skiljer sig från den på fritiden. De har mycket tätare kontakter med etniska svenskar på arbetsplatsen, medan de på fritiden har begränsade kontakter med etniska svenskar. Goffman (1973) menar att i de situationer där de stigmatiserade är omgivna av de ”normala”, måste de stigmatiserade dagligen blotta sitt stigma, vidare menar han att de stigmatiserade bör vända sig till de ”normala”, inte de olika, för att få en förståelse för sin olikhet. Utifrån Goffmans resonemang kan vi dra den slutsatsen att invandrare på arbetsplatsen har en mycket tätare kontakt med etniska svenskar eftersom deras arbete kräver att de samarbetar. Genom samarbete lär de känna varandra och utbyter tankar, vilket resulterar i att de etniska svenskarna och invandrare får en bättre förståelse gentemot varandra för de olikheter som råder. Det som en gång var främmande, upphör i den sociala kontexten. Däremot existerar det ingen översittare på deras fritid som bestämmer att dessa två kulturer måste samarbeta med varandra.

Goffman (1973) illustrerar orsakerna till varför stigmatiserade människor väljer att inte umgås med ”normala”, i vårt fall handlar det om invandrare och etniska svenskar. De stigmatiserade människorna känner sig obekväma i ”normala” människors närvaro, de känner sig ifrågasatta och deras självförtroende blir rubbat i sådana kontexter.

Den stigmatiserade blir tvungen att anpassa sig till det "normala" och det förhindrar individen att känna trygghet i de "normalas" närvaro på grund av den ständiga oron över att han kan markeras som annorlunda. Detta är orsakerna till varför stigmatiserande personer undviker kontakt med de "normala".

Ickeakademikerna förklarade hur deras integrationsprocess på arbetsmarknaden ägde rum. De berättade om sina svårigheter som existerade på arbetsplatsen och hur de blev bemötta av etniska svenskar. Deras upplevelser var att alla såg "konstigt" på dem, vilket skapade irritation och osäkerhet hos ickeakademikerna. Goffman (1973) noterar hur det i situationer då stigmatiserade och "normala" kommer i kontakt med varandra på en djupare nivå, uppstår en sociologisk primär situation, eftersom båda parterna nu måste ställas inför stigmas konsekvenser och orsaker.

Författaren menar att en sådan situation bidrar till den stigmatiserades osäkerhet inför mötet med den "normala" av den orsaken att det råder tveksamheter kring hur den "normala" kommer att tillmötesgå den stigmatiserade. De individer som ingår i detta stigma är enligt Goffman (1973) funktionsnedsättande personer, mörkhyade samt emigranter.

Ickeakademiker berättade om hur t ex slöjan kan vara ett hinder vid sökandet av ett arbete. Även deras barn blir föremål för den stigmatiseringen som sker i barnens skola. Deras barn upplevde en kluven identitet. Av lärarna identifierades de som svenskar medan de på skolgården identifierades som invandrare på grund av sitt utseende.

Detta anser vi resulterar i en förvrängd självbild hos barnen. Goffman (1973) beskriver tribala stigma som innefattar ras, nation och religion, denna typ av stigma är generationsöverförande och alla medlemmar i familjen kan drabbas. Exempelvis om en kvinna bär slöja och på grund av detta är stigmatiserad i samhället, riskerar även hennes barn att bli stigmatiserade eftersom de tillhör samma familj.

Både akademiker och ickeakademiker beskriver en medvetenhet om den etniska diskrimineringen. Som framgår av resultatet upplever många att diskriminering är förekommande trots statens strikta diskrimineringsförbud. En av ickeakademikerna beskriver sin grannes problematiserande situation, denne är invandrare med en ingenjörutbildning, talar fyra språk och står arbetslös. I Goffmans (1973) teori framkommer det att de ”normala” uppfattar avvikande personer som omänskliga.

Diskrimineringen används av de ”normala” som en åtgärd för att illustrera skillnaderna och visa för allmänheten att de stigmatiserade skiljer sig från majoriteten. Både akademiker och ickeakademiker betonar orsaker till varför invandrarna väljer att inte studera på högskolenivå. De anser att unga invandrare möter motstånd och diskriminering i tidiga åldrar på arbetsmarknaden och detta bidrar till att de mister engagemang till vidareutbildning.

Ickeakademikerna tar upp känslan av utanförskap, detta förknippar de med det ständiga nekandet på arbetsmarknaden. En av ickeakademikerna beskriver svårigheterna för välutbildade invandrare att komma in på arbetsmarknaden då de endast erbjuds arbete som de är överkvalificerade för. Goffman (1973) menar att när en individ isoleras från samhället och uteblir från den gemenskapen och de sociala ömsesidiga interaktioner som varje individ är i behov av, riskerar denne att hamna i depression och blir rädd.

Vi drar den slutsatsen att konsekvenser av detta beteende kan resultera i att den drabbade individens syn på utbildning, arbete och integration i samhället tar en annan riktning. Denna individ tappar viljan och målet att överföra sin högt moraliska ideologi på sina barn. Dessa barn riskerar att inte sätta upp höga mål i livet, de nöjer sig med lågstatusarbete av den orsaken att de inte vill identifiera sig med sina föräldrar, eftersom det inte är lönsamt att satsa på hög utbildning.

Både akademiker och ickeakademiker har en gemensam syn på att Sverige genomfört en dålig integrationspolitik. Båda två grupperna lyfter upp introduktionsprogrammet och uppger att det har varit dåligt samt att det idag har blivit betydligt bättre. Detta tror de intervjuade har lett till att många invandrare har betydligt lättare att integrera sig i samhället idag.

Becker (1963) beskriver sociala grupper och deras regler. Sociala grupper skapar regler som råder i samhället, dessa regler används för att identifiera individen och dennes handlingar.

Det finns alltså två typer av handlingar, nämligen de som är ”riktiga” och de andra som är ”felaktiga” och när dessa regler institutionaliseras i samhället kan man kartlägga individens handlingar som ”riktiga” respektive ”felaktiga”. Utifrån empirin kan vi se att den negativa synen som ickeakademikerna hade på introduktionsprogrammen kan vara på grund av att de var tvungna att anpassa sig till de nya regler som existerade i det nya samhället och det kan ha påverkat deras integration både positivt och negativt.

Det handlar alltså om två typer av handlingar som invandrare hade kunnat göra och de är antingen riktiga eller felaktiga. Om de gjorde felaktiga handlingar då fanns det en risk för att de kunde bli stämplade av samhället som utanförstående och det kan ha påverkat deras integration negativt. Som tidigare nämnts framgår det av flera akademiker och ickeakademiker att integrationspolitiken bör förändras och göras tydligare samt att det bör ställas hårdare krav på nyanlända flyktingar. Både akademiker och ickeakademiker menar att invandrarna bör lära sig det svenska språket mycket fortare, etablera sociala kontakter samt hitta arbete.

Vidare betonar de att socialbidrag som invandrarna erbjuds upplevs som något negativt i förhållande till integrationen, istället betonas vikten av arbete som i sin tur leder till självförsörjning och en bättre förutsättning för invandrarna att få en fot i samhället. Becker (1963) menar att avvikare eller utanförstående skapas av sociala grupper, alltså är det sociala grupper som skapar vissa regler och tillämpar dessa regler till en specifik målgrupp som leder till avvikelse. Kortfattat är det sociala grupper som tvingar på andra människor sina regler även om dessa människor inte samtycker till detta.

Beckers teori kan illustreras i akademikers och ickeakademikers beskrivning av integrationspolitiken och deras förslag att tillämpa tydligare regler för nyanlända flyktingar. Återigen är det en ny social grupp dvs. invandrare i detta fall som vill tillämpa vissa regler för nyanlända flyktingar utan flyktingarnas samtycke. Becker (1963) beskriver att det är de överlägsna som bestämmer regler, alltså sociala grupper med ett visst yrke, klasstatus etnicitet mm.

Det som många akademiker och ickeakademiker betonade är att identitetsfrågan är diffus och komplex. Akademikerna menade att de kände en kluvenhet, de kunde inte identifiera sig med bara en nationalitet. En akademiker berättar att han identifierar sig med båda två kulturerna, den svenska och den från hans ursprungsland. Beroende på kontexten kunde han ibland identifiera sig mer med den ena eller den andra.

Goffman (1973) redogör för begreppet identitet och menar att individer som förenar sig med de "normala" tenderar att känna sig själva som icke- stigmatiserade. I kontakt med sina "egna" har denne benägenhet att känna sig mer kluven när individens "egna grupper" visar på ett stereotypt beteende som kan tolkas som avvikande av samhället. Trots att individen håller sig till samhällets normer och regler så håller samtidigt hans sociala och psykiska identifikation kvar honom hos hans "egna" som har ett normbrytande beteende. Denna ambivalens förekommer ofta, han känner en kluvenhet eftersom han samtidigt som han inte helt kan acceptera sin grupp, kan han inte heller ta avstånd från den.

Några ickeakademiker kunde identifiera sig som svenskar eftersom de inte längre kände att de hade några gemensamma värderingar med människorna från hemlandet, istället hamnade de i konflikt med varandra och menade att de fortfarande är primitiva. De vill identifiera sig som svenskar, som liberala individer. Nilsson (1996) redogör för Tajfel & Turners (1919-1992) teori om social identitet som introduceras utifrån två källor, en social och en personlig identitet där båda består av en social och psykisk identitet. Denna identitet omfattar en självkänsla och en jagbild, självkänslan innehåller alla våra attityder och värderingar. Individens mål är att uppnå en stark självkänsla och jagbild. För att uppnå detta identifierar vi oss med grupper som har en hög status i samhället, eftersom vi övervärderar dessa grupper, underskattar vi andra grupper.

Både akademikers och ickeakademikers beskrivning av en lyckad integration illustreras i samspelet mellan invandrare och etniska svenskar. De menar att det är de sociala kontakterna som berikar människor och bidrar till fördomarnas upphörande och ersätts med beprövad kunskap. Intervjupersonerna menar att i kontakt med etniska svenskar har de lärt sig mer om svenskar, om den svenska kulturen, om det svenska tankesättet och generellt mer om Sverige. Deras recept för en lyckad integration är att båda två grupperna, etniska svenskar och invandrare, ömsesidigt bör bemöta och lära sig av varandra. Becker (1963) beskriver två typer av avvikarkarriär. Den avsiktliga som innebär att individen medvetet bryter mot en regel och den andra oavsiktliga som innebär att individen inte är medveten om sina handlingar. Becker menar att medier och omgivningen har en betydande roll i avvikandes val av beteende. Om medier och omgivningen offentliggör avvikaren då finns det en risk att denne fortsätter på samma bana

10. Slutdiskussion

Anledning till att vi valde att studera invandrarnas integration i relation till utbildning, arbete samt socialt nätverk, var för att vi ville se hur akademiker respektive ickeakademiker integreras i det svenska samhället och se om det finns vissa skillnader mellan dessa två grupper. Vi hade en uppfattning om att akademiker integreras bättre i samhället på grund av sin utbildning, samt att deras möjligheter till anställning är betydligt bättre än för ickeakademiker, och att deras sociala nätverk är bredare än ickeakademikers.

Våra uppfattningar förändrades under studiens gång, undersökningen visade att ickeakademikerna och akademikerna hade gemensamma uppfattningar inom alla de tre benämnda kategorierna. Dock finns det tydliga skillnader när det gäller ickeakademikers status i samhället. En del av dem kände sig uppgivna och tvungna att ta lågstatusarbete även om de hade en akademisk utbildning från ursprungslandet. Anställningsmöjligheterna är begränsade bland ickeakademiker och de behöver skola om sig och förändra sitt tankesätt för att bli accepterade i det nya samhället. Kontakten med etniska svenskar är även några av de faktorer som ickeakademiker önskar att de hade mer av. Däremot har akademiker vid flera tillfällen påpekat att deras utbildning har höjt deras status i samhället och att de har blivit mer uppskattade. Båda grupperna beskriver Sverige som ett fantastiskt land med fantastiska förutsättningar och att det är upp till den enskilde individen om denna ska lyckas eller misslyckas. Det som vi anser är av intresse i deras syn på utbildningsfrågor är att det bara är klasstatus som skiljer dessa två grupper åt. I grund och botten har de nästan identiska uppfattningar om att utbildning underlättar individens integration i samhället samt att utbildade är mer delaktiga och Bättre förstår samhällets funktioner.

När det gäller arbete förtydligas skillnader mellan akademiker och ickeakademiker. Akademiker har i princip inte upplevt några svårigheter att bli anställda och lyfter upp nästan identiska (status) slutsatser vad gäller utbildning utbildnings. Ickeakademiker har däremot betydligt svårare att bli anställda och lyfter upp bland annat språket, lågstatusarbete och diskriminering som några av de hinder som de bemöter. Det är förståeligt att ickeakademiker har det betydligt svårare på arbetsmarknaden än akademiker. Generellt i Sverige har vi betydligt lägre arbetslöshet bland akademiker än bland ickeakademiker.

Akademiker och ickeakademiker har identiska uppfattningar när det gäller betydelsen av sociala nätverk för individens integration i samhället.

Faktorer som lyfts upp av båda två grupperna är att socialt nätverk påverkar individens tankesätt, skapar möjligheter till anställning samt att den underlättar integrationen i samhället.

Dessa två grupper skiljer sig åt på det sättet att akademiker har kontakt med etniska svenskar även på sin fritid medan ickeakademiker har begränsade kontakter med etniska svenskar på fritiden. Vi anser att det sociala nätverket är av betydelse för invandrarnas integration i samhället genom att individer i samspel med andra människor lär sig om varandra och det leder till att förutfattade meningar upphör.

Akademiker och ickeakademiker har även samma syn på hur man bör integreras i samhället, de faktorer som lyfts upp är arbete, språket och utbildningen. Lyckad integration är enligt både akademiker och ickeakademiker när individen har en anställning och försörjer sig själv och sin familj, att kunna det svenska språket och kommunicera med myndigheter i samhället, och att vara en del av samhället och bygga upp den tillsammans med andra människor.

Även om akademiker och ickeakademiker har en del gemensamma uppfattningar i vissa frågor, är det ändå en hel del skillnader som kommer upp till ytan om man analyserar deras berättelser mer djupgående. Vi tror att akademiker lättare blir en del av samhället på grund av deras utbildning, de lyckas bli en del av samhället och delar liknande värderingar med etniska svenskar. Deras integration har blivit betydligt enklare på det sättet att de inte har bemött samma motstånd på arbetsmarknaden som ickeakademiker. Däremot har ickeakademiker det betydligt svårare för att integrera sig, motståndet är ständigt närvarande i deras liv. Om en invandrare med akademisk utbildning från ursprungslandet blev tvungen att skola om sig här i Sverige underlättas inte hans integration i samhället, tvärtom denne blir uppgiven och besviken.

Den negativa utvecklingen kan föras vidare inom familjen och överföras från generation till generation samt skapa två parallella samhällen, som vi tror existerar i Sverige. Kamalis (1999) studie illustrerar en sådan problematik där han studerade ungdomar från förorter som är uppdelade mellan familjens värderingar samt samhällets och samhällsnormerna (ibid.). Vi finner inte att problemet ligger hos varken familjen eller ungdomarna utan hos staten och integrationspolitiken för att den möjliggjorde den utvecklingen.

Vidare benämner Kamalis (1999) att integrationen sätts ur spel hos ungdomarna när familjer till dessa ungdomar hamnar utanför samhället, d.v.s. arbetsmarknaden och den sociala gemenskapen. Familjerna utvecklar en negativ syn på det svenska samhället som ungdomarna tar efter.

10.1. Fortsatta studie

Den här studien har gett oss kunskap om hur två grupper invandrare, akademiker och ickeakademiker ser på integration i samhället i förhållande till utbildning, arbete och socialt nätverk. Vi anser att invandrarnas integration i samhället är komplex och innefattar många strukturer i samhället, vi har bara berört några av dessa strukturer och för att det önskade resultatet ska uppnås behövs bredare studier. Det hade varit av intresse att närmare studera invandrarnas etniska och kulturella bakgrund och se hur dessa människor integreras i samhället samt se om den etniska bakgrunden är av betydelse.

Vidare anser vi att det är av vikt att titta närmare på invandrarnas sociala status och se om den är av betydelse i relation till integration i samhället. Många studier har gjorts om invandrarnas integration i samhället dock fann vi brister i de studierna, eftersom de saknar uppföljningar. Långsiktiga studier skulle visa hur, varför, och på vilket sätt, populationen integration i samhället utvecklas, förändras eller försämrats. Slutligen anser vi att det hade varit av intresse att göra en studie där invandrarna och etniska svenskar jämförs med varandra, det är av vikt att båda två grupperna har identisk klasstillhörighet.

11. Referenser

Aftonbladet (2011) ''Historisk enighet om migration'' (elektronisk), NA Sveriges officiella hemsida <http://www.aftonbladet.se/> (2001-03-15)

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber

Becker, Howard S. (1963). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York:

Eriksson, L, (2002). ''Jag kommer aldrig att tillhöra det här samhället...''. *Om invandrare-integration - folkhögskola*. Linköpings universitet 2002.

Forskningsmetod för psykologer (2011) ''Etiska överväganden'' (elektronik), NA Sveriges officiella hemsida <http://forskningsmetod.wordpress.com/metod/etiskaovervaganden/> (2011-04-10).

Franzen, C Elsie (2001). *Att bryta upp och byta land*. Stockholm Natur och kultur.

Freyne- Lindhagen, M, (1997), *En diskussion om grounded theory. Identitet och kulturmötesyrianska kvinnors exempel*. Högskolan i Örebro. Studentlitteratur

Forskningsmetod för psykologer (2011) ''Etiska överväganden'' (elektronik), NA Sveriges officiella hemsida <http://forskningsmetod.wordpress.com/metod/etiskaovervaganden/> (2011-04-10).

Goffman, Erving (1972). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts Förlag

Gruber, S, (2007) *Skolan gör skillnad, etnicitet och institutionell praktik*.

Linköpings universitet, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier. Linköping 2007.

Gur, T, (1996). *Staten och nykomlingarna: en studie av den svenska invandrarpolitikens idéer*. Stockholm: City University Press. Socialstatsprojektet 1996:1.

Gustafson, Å, (2004). *Sköra livsmönster. Om integration - och normaliseringsprocesser bland bosniska flyktingar*. Umeå universitet.

Integrationsverket (2003). Rapport integration 2002. Norrköping Integrationsverket.

Integrationsverket (2006). Rapport Integration 2005. Norrköping integrationsverket.

Jacobson Pettersson, H, (2008). *Socialt medborgarskap och social delaktighet: lokala upplevelser bland unga kvinnor och män med utländsk bakgrund*. Växjö: Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete, Växjö universitet, 2008.

Kamali, Masoud (1999). *Varken familjen eller samhället: en studie av invandrarungdomars attityder till det svenska samhället*. Stockholm: Carlsson

Lundh, Christer (2005). *Invandringen till Sverige*. Sns

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans & Eliasson- Lappalainen, Rosmari & jacobsson, Katarina (red) (2008). *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm Natur och Kultur.

Migrationsverket (2011) ”Historik” (elektronisk), NA Sveriges officiella hemsida <http://www.migrationsverket.se/info/1764.html> (2011-03-18)

Regeringskansliet (2011) ”Mål och budget för integrationspolitiken” (elektronisk), NA Sveriges officiella hemsida <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2279/a/70943> (2011-04-15).

Scheff, J Thomas och Starrin, Bengt (2002) ”Skam och sociala band – om social underordning och utdragna konflikter” i Meeuwisse, Anna och Swärd, Hans (red.): *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.

SOU 2006: 79, *Den segregande integrationen, om social sammanhållning och dess hinder. Rapport av utredning om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm 2006.

SOU 2005:41 *Bortom Vi och Dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Integrations- och jämställdhetsdepartementet

SOU 2004:30 *Kunskap för integration: om makt i skolan och utbildning i mångfaldens Sverige*. Fritzes Offentliga Publikationer.

Ådahl, Martin (2010). *Lyckad invandring. Tio svenska forskare om hur man når framgångar*.
Stockholm Fores

Ålund, Aleksandra (2002), "Sociala problem i kulturell förklädning", i Meeuwisse, Anna &
Swärd, Hans (red.): *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.

11.2. Bilagor

11.3. Informationsblad

Hej!

Vi är två studenter från Lunds Universitets Socialhögskola som ska skriva ett examensarbete (C-uppsats). Vårt syfte är att undersöka hur invandrare ser på integration i samhället. Vi vill titta närmare på två invandrar grupper. Invandrare som har en svensk akademisk utbildning och invandrare som inte har en svensk akademisk utbildning och se hur de integreras i samhället i förhållande till varandra. Därför är vi intresserade av din syn på integration. Vi vill göra en intervju med dig där vi kommer att ställa frågor om bland annat din bakgrund och din integration i samhället.

För att kunna genomföra den här studien kommer vi att behöva använda oss av en bandspelare. Anledning till det är för att undvika alla missuppfattningar.

Vi kommer i samråd med dig att bestämma en tid och plats för vårt genomförande av intervju. Intervjun tar cirka en timme.

Alla deltagare kommer att garanteras en anonymitet.

Vår uppsats kommer att publiceras på internet och vara tillgänglig för alla läsare.

Vi är i förhand tacksamma för din insats!

Kontakta oss gärna vid ytterligare frågor!

Emir Agovic

Romana Bardak

Tel: 0707993095

e post: romana_bardak@hotmail.com

E post: agovic_emir87@hotmail.com

Med vänliga hälsningar

Emir & Romana

11.4. Intervjuguide

Bakgrund

- ❖ Namn?
- ❖ Ålder?
- ❖ Hur många är ni i familjen? (föräldrar, syskon, släkt, husdjur)
- ❖ Födelseort?
- ❖ Föräldrars födelseort?
- ❖ Vilket modersmål har du?
- ❖ Vilket språk talar du hemma?
- ❖ Vilket språk talar du på fritiden
- ❖ Vilket språk talar du på jobbet?

Utbildning och arbete

- ❖ Vad har du för utbildning?
- ❖ Vad har din familj (föräldrar, syskon) för utbildning?
- ❖ Hur ser du på möjligheterna för invandrare att utbilda sig i Sverige? Finns det hinder, vilka?
- ❖ Hur påverkar din utbildning din integration i samhället?
- ❖ Tror du att din bostadsort påverkar ditt val av utbildning och arbete?
- ❖ - Tror du att invandrare med svensk akademisk utbildning integreras lättare i samhället? Förklara varför du tycker det? Varför inte?
- ❖ Vilken sysselsättning har du idag? (Följdfrågor anledning, berätta mer, trivsel)
- ❖ Hur ser du på dina möjligheter att bli anställd idag?(vad skulle du vilja förändra?)
- ❖ Tror du att ditt arbete påverkar din integration i samhället? (Hur, varför, motivera ditt svar)
- ❖ - Tror du att folk som har ett arbete integreras lättare i samhället?

Socialt nätverk

- ❖ Vad gör du på din fritid?
- ❖ Är du medlem i någon förening? Vilken?
- ❖ Vilka umgås du med på din fritid(Släkt, familj, vänner?) Hur kommer det sig att du umgås mest med dem?
- ❖ Umgås du eller har du några kontakter med etniska svenska?
- ❖ Tror du att ditt val av socialt nätverk påverkar din integration?
- ❖ - Tror du att människornas sociala nätverk påverkar deras integration i samhället?

Integration i samhället

- ❖ Vad innebär integration för dig?
- ❖ Vem är integrerad?
- ❖ Hur upplever du Sverige?
 - upplever du Sverige som ditt eget land/ känner du dig hemma i Sverige?
- ❖ Vilken nationalitet upplever du dig tillhöra och varför?
- ❖ - Vem är ”en svensk”- för dig? Utländsk? Invandrare Beskriv!
- ❖ - Hur tycker du att man ska integreras i det svenska samhället?
- ❖ Hur ser du på din egen och din familjs integration i samhället?